

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ВОЛИНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ЛЕСІ УКРАЇНКИ**

Кафедра англійської філології

На правах рукопису

ЯЦЮК ДАРІЯ ОЛЕКСАНДРІВНА

**ОСОБЛИВОСТІ ЗАСТОСУВАННЯ МЕТОДУ АСОЦІАТИВНОГО
НАВЧАННЯ ПРИ ФОРМУВАННІ НАВИЧОК ГОВОРІННЯ В
ПОЧАТКОВІЙ ШКОЛІ**

Спеціальність: 014.021 «Середня освіта (Англійська мова та зарубіжна
література)»

Освітньо-професійна програма: «Середня освіта.

Англійська мова та зарубіжна література»

Робота на здобуття другого освітнього рівня «Магістр»

Науковий керівник:

ТОМАЩУК ЮЛІЯ

ОЛЕКСАНДРІВНА

кандидат філологічних наук, асистент

РЕКОМЕНДОВАНО ДО ЗАХИСТУ

Протокол № 4

засідання кафедри англійської філології

від 7 листопада 2024 р.

Завідувач кафедри

 проф. Ущина В.А.

Луцьк – 2024

АНОТАЦІЯ

Яцюк Д.О. Особливості застосування методу асоціативного навчання при формуванні навичок говоріння в початковій школі. Спеціальність – 014 «Середня освіта (Англійська мова та зарубіжна література). Луцьк, 2024

Випускна кваліфікаційна робота присвячена дослідженню особливостей застосування методу асоціативного навчання для формування навичок говоріння в учнів початкової школи на уроках англійської мови. Актуальність теми обумовлена необхідністю пошуку інноваційних підходів у сучасній освіті, які сприяють ефективному розвитку мовленнєвих умінь і активізації пізнавальної діяльності учнів.

Наукова новизна дослідження полягає у вперше систематизованих принципах асоціативного навчання, адаптованих до потреб молодших школярів у навчанні англійської мови. У роботі запропоновано новий підхід до використання асоціативних символів для запам'ятовування лексичних одиниць і розвитку мовленнєвих навичок, що підвищує ефективність освітнього процесу. Практичне значення дослідження полягає в тому, що його результати можуть бути використані для вдосконалення методик викладання англійської мови, створення інтерактивних навчальних матеріалів, а також рекомендацій для вчителів щодо роботи з молодшими школярами.

У структурі роботи висвітлено теоретичні, методичні та практичні аспекти дослідження. Перший розділ містить теоретичний аналіз понять і методів, що стосуються асоціативного навчання, мовленнєвих навичок і педагогічної роботи з молодшими школярами. Другий розділ присвячений методичним аспектам впровадження асоціативного навчання, включаючи розробку уроків і використання зорових, слухових та тактильних символів для запам'ятовування та активізації лексики. Третій розділ включає емпіричне дослідження, яке підтвердило ефективність застосування асоціативного методу

в початковій школі, та містить практичні рекомендації для вчителів, розроблені на основі отриманих результатів.

У висновках узагальнено основні результати роботи. Показано, що метод асоціативного навчання сприяє кращому запам'ятовуванню слів і активному використанню їх у мовленні. Експериментальні дані свідчать про підвищення мотивації, когнітивної активності та рівня мовленнєвих навичок у молодших школярів.

Ключові слова: асоціативне навчання, початкова школа, навички говоріння, англійська мова, методика викладання, інтерактивне навчання, асоціативні символи.

SUMMARY

Yatsiuk D. Peculiarities of using the method of associative learning for the formation of speaking skills in primary school. Specialty - 014 "Secondary education (English language and foreign literature). Lutsk, 2024

The graduate qualification work is dedicated to the study of the peculiarities of using the method of associative learning for the formation of speaking skills in primary school in English lessons. The relevance of the topic is due to the need to search for innovative approaches in modern education that contribute to the effective development of speaking skills and the activation of students' cognitive activity.

The scientific novelty of the study lies in the first systematized principles of associative learning adapted to the needs of primary school students in learning English. The paper proposes a new approach to using associative symbols to memorize vocabulary and develop speaking skills, which increases the effectiveness of the educational process. The practical significance of the study lies in the fact that its results can be used to improve English teaching methods, create interactive learning materials, as well as recommendations for teachers working with primary school students.

The structure of the work highlights the theoretical, methodological, and practical aspects of the study. The first chapter contains a theoretical analysis of the concepts and methods related to associative learning, speaking skills, and working with primary school students. The second chapter is devoted to the methodological aspects of implementing associative learning, including the development of lessons and the use of visual, auditory, and tactile symbols to memorize and activate vocabulary. The third chapter includes an empirical study that confirmed the effectiveness of using the associative method in primary school and contains practical recommendations for teachers developed based on the results obtained.

The conclusions summarize the main results of the work. It is shown that the associative learning method contributes to better memorization of words and their active use in speech. Experimental data indicate an increase in motivation, cognitive

activity, and the level of speaking skills in primary school students.

Keywords: associative learning, primary school, speaking skills, English language, teaching methodology, interactive learning, associative symbols.

ЗМІСТ

ВСТУП.....	7
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ОСНОВИ ДОСЛІДЖЕННЯ	11
1.1 Базові поняття наукової роботи	11
1.2 Історіографія дослідження	15
РОЗДІЛ 2. РОЗВИТОК УСНОГО МОВЛЕННЯ АНГЛІЙСЬКОЮ МОВОЮ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ ЗА ДОПОМОГОЮ МЕТОДУ АСОЦІАТИВНИХ СИМВОЛІВ	24
2.1 Робота з лексичними одиницями шляхом методу асоціативного навчання	24
2.2 Застосування допоміжних матеріалів при створенні асоціативних образів- символів до лексичних одиниць	33
РОЗДІЛ 3. ПРАКТИКА ЗАСТОСУВАННЯ АСОЦІАТИВНОГО НАВЧАННЯ ГОВОРІННЯ УЧНІВ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ.....	52
3.1 Розробка та впровадження уроків англійської мови для початкових класів на основі методу асоціативних символів	52
3.2 Аналіз результатів застосування асоціативного навчання навичок говоріння	62
ВИСНОВКИ	78
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	82
ДОДАТКИ.....	88

ВСТУП

Актуальність дослідження. На сучасному етапі розвитку методики викладання англійської мови в початковій школі все частіше постає необхідність у пошуку ефективних підходів до формування мовленнєвих навичок у дітей. Сучасні педагоги та науковці прагнуть розробляти нові методи, які сприятимуть не лише засвоєнню граматичних конструкцій та лексики, але й формуванню впевненого й активного говоріння. Особливої уваги в цьому контексті заслуговує асоціативний метод навчання, який базується на використанні психологічних та когнітивних асоціацій для полегшення запам'ятовування та розуміння нового матеріалу. Цей метод допомагає учням краще опанувати англійську мову, створюючи асоціативні зв'язки між новими лексичними одиницями та вже відомими поняттями, що сприяє підвищенню інтересу та ефективності навчання.

Метод асоціативного навчання стає все більш популярним у сучасній педагогіці. Він стимулює когнітивну активність і розвиває мовленнєві навички у дітей, що є особливо важливим на початковому етапі вивчення іноземної мови. За словами Л. Гусак, асоціативні символи полегшують запам'ятовування англійської лексики, що, своєю чергою, позитивно впливає на розвиток навичок говоріння у молодших школярів [18]. Також її дослідження свідчать про те, що асоціативне навчання сприяє розвитку мнемічних здібностей у дітей молодшого шкільного віку, що є важливим елементом у навчанні іноземної мови [19].

О. Безкоровайна також підкреслює, що використання методу асоціативних символів значно поліпшує мовну активність дітей та робить процес навчання більш результативним [9].

Педагогічні дослідження підтверджують, що асоціативний метод особливо ефективний для молодших школярів, оскільки він дозволяє інтегрувати нові знання через знайомі дітям образи й асоціації, полегшуючи таким чином процес навчання. Як зазначають Н. Голуб і О. Горошкіна, цей метод сприяє розвитку когнітивної активності учнів та полегшує процес

формування мовленнєвих навичок [13].

Важливість асоціативного навчання також полягає у тому, що воно дозволяє вчителям створювати сприятливі умови для розвитку інтерактивного навчального процесу, де учні активно беруть участь у мовленнєвій діяльності, вчаться виражати свої думки та взаємодіяти один з одним. Це особливо актуально у початковій школі, де учні часто постають перед труднощами у вивченні іноземної мови через брак словникового запасу або невпевненість у власних силах. Як стверджують Д. Антюшко і Є. Прус, асоціативний метод допомагає подолати ці труднощі, стимулюючи мисленнєву активність учнів та полегшуючи засвоєння нового матеріалу [7].

Таким чином, актуальність теми магістерської роботи «Особливості застосування методу асоціативного навчання при формуванні навичок говоріння в початковій школі» полягає в необхідності глибокого вивчення цього методу, його теоретичних та практичних аспектів, а також його ефективності у процесі навчання молодших школярів.

Метою дослідження є проаналізувати особливості застосування методу асоціативного навчання для формування навичок говоріння на уроках англійської мови в початковій школі та визначити його ефективність у розвитку мовленнєвих здібностей учнів.

Для досягнення означеної мети дослідження поставлено такі **завдання**:

- охарактеризувати метод асоціативного навчання та його значення для розвитку мовленнєвих навичок у початковій школі;
- дослідити особливості використання асоціативних символів у процесі вивчення англійської мови молодшими школярами;
- проаналізувати ефективність методу асоціативного навчання у формуванні навичок говоріння на уроках англійської мови в початковій школі;
- розробити рекомендації для вчителів щодо застосування методу асоціативного навчання під час навчання англійської мови учнів початкової школи.

Об'єктом дослідження є процес формування навичок говоріння в учнів

початкової школи на уроках англійської мови.

Предметом дослідження є застосування методу асоціативного навчання для розвитку навичок говоріння в початковій школі.

Гіпотезою дослідження є застосування методу асоціативного навчання сприяє ефективнішому формуванню навичок говоріння у молодших школярів на уроках англійської мови, полегшуючи засвоєння нових мовленнєвих конструкцій та збагачення словникового запасу.

Методи дослідження зумовлені темою, метою і завданням магістерської роботи. Випускна кваліфікаційна робота базується на комплексному використанні загальнонаукових та спеціальних методів, які використовують для досягнення поставленої в роботі мети. Методологічну основу дослідження склали такі методи, як аналіз наукової літератури, спостереження за навчальним процесом, експериментальне впровадження методу асоціативного навчання в освітній процес, анкетування вчителів та учнів, аналіз результатів учнів до і після застосування методу. В основу дослідження покладено принципи системності, всебічності, науковості, причинності, об'єктивності.

Теоретичне значення дослідження. Дослідження сприяє розширенню наукових знань про використання асоціативного навчання у початковій школі та його вплив на розвиток мовленнєвих навичок, що дозволяє краще зрозуміти можливості цього методу в процесі навчання англійської мови.

Практичне значення дослідження. Отримані результати можуть бути використані для підвищення ефективності навчання англійської мови у початковій школі. Зокрема, вони можуть слугувати основою для розробки навчальних програм, що враховують принципи асоціативного навчання для полегшення формування навичок говоріння. Крім того, дослідження є корисним для створення методичних рекомендацій для вчителів, які прагнуть активізувати мовленнєву діяльність учнів та забезпечити їхню більшу залученість в навчальний процес. Практичні рекомендації також можуть бути застосовані при розробці інтерактивних навчальних матеріалів і завдань, що використовують асоціативні символи для покращення запам'ятовування та збагачення

словникового запасу молодших школярів.

Апробація результатів дослідження та публікації. Дослідження допоміжних матеріалів як інструменту для створення асоціативних зв'язків при вивченні іноземної мови в початковій школі було подано на XVII Всеукраїнську науково-практичну конференцію студентів, аспірантів та молодих науковців «Сучасні філологічні дослідження та навчання іноземної мови в контексті міжкультурної комунікації» та представлено на секційному засіданні цієї конференції (м. Житомир, 08 листопада 2024 року). Результати експериментальної частини випускної кваліфікаційної роботи були представлені на VIII студентській науковій конференції «Лінгвістичні горизонти XXI століття» (м. Луцьк, 05 листопада 2024 року). Окремі результати магістерської роботи було опубліковано у науковому виданні «SCIENTIA EST POTENTIA: молодіжний науковий вісник факультету іноземної філології» № 11 Волинського національного університету імені Лесі Українки.

Структура магістерської роботи включає: вступ, основну частину (складається із 3 розділів з підрозділами та висновків до них), висновки, список використаних джерел (51 найменування), додатки.

РОЗДІЛ 1.

ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ОСНОВИ ДОСЛІДЖЕННЯ

1.1 Базові поняття наукової роботи

Поняття, що використовуються у наукових дослідженнях, є фундаментом для побудови та розвитку теоретичних та методологічних засад. Вони визначають рамки, межі та спрямування наукового пошуку, забезпечуючи системний підхід до аналізу проблеми. Ключові поняття нашого дослідження включають такі терміни, як "асоціативне навчання", "навички говоріння" та "психолого-фізіологічні особливості молодших школярів". Для глибшого розуміння застосування методу асоціативного навчання при формуванні навичок говоріння на уроках англійської мови в початковій школі необхідно детально дослідити кожне з цих понять.

Одним з основних понять у нашому дослідженні є "асоціативне навчання". Це поняття є важливим, оскільки воно охоплює як психологічні, так і педагогічні аспекти навчання. Асоціативне навчання – це підхід, який передбачає встановлення зв'язків між новим матеріалом і вже наявними знаннями учнів. Цей метод дозволяє учням легше сприймати нові мовленнєві одиниці, адже нова інформація подається не ізольовано, а в контексті вже знайомих образів, понять чи ситуацій. Наприклад, у процесі навчання англійської мови молодші школярі асоціюють нові слова з конкретними образами або життєвими ситуаціями, що значно полегшує їх запам'ятовування та використання у мовленнєвій практиці. Такий підхід ґрунтується на психологічних дослідженнях, які підтверджують, що учням молодшого віку легше засвоювати нову інформацію через використання асоціацій, що залучають їхній досвід і спогади. Д. Антюшко і Є. Прус підкреслюють, що асоціативне мислення позитивно впливає на когнітивні процеси і полегшує учням засвоєння нових мовленнєвих одиниць [7].

Ключову роль у нашому дослідженні відіграє також поняття "навички говоріння". Навички говоріння в початковій школі – це складний процес, який вимагає не лише засвоєння певної кількості лексики та граматичних

конструкцій, але й активної мовленнєвої практики. Навички говоріння формуються поступово через когнітивні процеси, що активуються під час сприйняття та засвоєння нового матеріалу. У контексті асоціативного навчання говоріння стає результатом активного використання учнями мовленнєвих одиниць, які вони засвоїли за допомогою асоціацій. Наприклад, слово "apple" може бути асоційоване з певним образом або кольором, що допомагає учням краще запам'ятати це слово і використовувати його у своїх висловлюваннях. Л. Гусак стверджує, що асоціативні символи допомагають учням легше орієнтуватися у нових лексичних і граматичних структурах, що позитивно впливає на їхню здатність говорити англійською мовою [18].

Психолого-фізіологічні особливості учнів молодшого шкільного віку також відіграють важливу роль у процесі навчання. На початковому етапі навчання іноземної мови діти володіють високим рівнем когнітивної пластичності, що робить їх особливо сприйнятливими до нової інформації, якщо вона подається у формі, яка викликає інтерес та активізує їхню увагу. За словами І. Головської, діти молодшого шкільного віку мають особливу здатність до швидкого засвоєння нової інформації, якщо вона подається в контексті асоціативних зв'язків [12]. Асоціативне навчання в цьому випадку є надзвичайно ефективним, оскільки воно базується на залученні когнітивних процесів, таких як пам'ять і увага, до створення нових мовленнєвих конструкцій.

Асоціативне навчання, як один із методів мнемотехніки, також передбачає використання образів, що полегшують процес запам'ятовування. За словами дослідників, мнемотехніка є важливою складовою асоціативного навчання, оскільки вона допомагає учням структурувати інформацію у вигляді асоціативних ланцюгів, які полегшують її відтворення під час мовленнєвої діяльності. Л. Гусак підкреслює, що використання мнемічних асоціацій у процесі навчання іноземної мови сприяє розвитку мовленнєвих навичок у молодших школярів, оскільки це дозволяє їм краще структурувати і відтворювати нові мовленнєві одиниці [18].

У навчанні іноземної мови також важливе значення мають психологічні аспекти, зокрема мотивація і впевненість учнів у своїх мовленнєвих здібностях. Використання асоціативного методу не тільки полегшує процес засвоєння нових слів, але й сприяє формуванню впевненості учнів у власних можливостях говорити англійською мовою. Це важливо, оскільки молодші школярі часто відчують труднощі з використанням нових слів або висловлювань через страх помилитися або бути неправильно зрозумілими. За словами М.-Х. Чоу, зниження рівня тривожності учнів є одним із головних чинників, які позитивно впливають на їхню здатність вільно спілкуватися іноземною мовою [2]. Асоціативне навчання допомагає створити сприятливе середовище для розвитку мовленнєвих навичок, де учні відчують підтримку та мотивацію для активного використання нових мовленнєвих конструкцій.

Крім того, асоціативне навчання дозволяє вчителям адаптувати навчальний процес під індивідуальні особливості кожного учня. Це є особливо важливим у контексті початкової школи, де учні мають різний рівень когнітивного розвитку і різні здібності до засвоєння нової інформації. Асоціації, які створюються в процесі навчання, допомагають учням краще розуміти і запам'ятовувати нові слова, що робить навчання більш індивідуалізованим і ефективним. Важливо також зазначити, що асоціативне навчання сприяє активному залученню учнів до процесу навчання, оскільки воно базується на взаємодії між учнем і навчальним матеріалом. Цей метод дозволяє учням не просто пасивно засвоювати нові знання, а активно брати участь у процесі їхнього створення, що робить навчання цікавішим і більш результативним.

Таким чином, базові поняття, що використовуються у цьому дослідженні, охоплюють широкий спектр теоретичних і практичних аспектів асоціативного навчання, формування навичок говоріння та психолого-фізіологічних особливостей молодших школярів. Це дослідження дозволяє глибше зрозуміти, як асоціативне навчання сприяє розвитку мовленнєвих навичок у процесі вивчення англійської мови в початковій школі, та як цей метод може бути адаптований під індивідуальні потреби кожного учня.

1.2 Історіографія дослідження

Історіографія дослідження методів навчання іноземних мов, зокрема асоціативного методу, охоплює широкий спектр наукових досліджень, які сприяли розумінню природи цього методу та його впливу на розвиток мовленнєвих навичок учнів, зокрема в початковій школі. Протягом тривалого часу дослідники вивчали різні підходи до формування навичок говоріння, і поступове розширення знань у галузі педагогіки, психології, психолінгвістики та когнітивної психології сприяло виявленню ефективності асоціативного методу як важливого інструменту для навчання іноземних мов.

Перші дослідження, які стосувалися асоціативного методу, походять з ранніх теорій навчання, де основна увага була приділена запам'ятовуванню інформації та формуванню зв'язків між новими і вже засвоєними знаннями. В. Бухбіндер, один із провідних науковців у галузі методики викладання іноземних мов, у своїй праці "Основи методики викладання іноземних мов" підкреслює, що асоціативне навчання дозволяє створювати стійкі когнітивні зв'язки, які допомагають учням швидше запам'ятовувати новий лексичний матеріал, і це є ключовим елементом у процесі навчання іноземної мови [11]. Він наголошував на важливості використання асоціативних символів та аналогій, які допомагають учням краще засвоювати мовленнєві одиниці через побудову стійких зв'язків між поняттями. Це дало початок розвитку методики, що спирається на використання асоціативного мислення в навчанні.

Подальший розвиток ідеї асоціативного методу відбувся завдяки дослідженням у галузі психології, які вивчали процеси запам'ятовування та формування когнітивних асоціацій у процесі навчання. Вчені з'ясували, що учні молодшого шкільного віку краще засвоюють нову інформацію, коли вона подається в контексті, що викликає у них певні асоціації або образи. Це було важливим відкриттям, оскільки воно вказувало на те, що традиційні методи, які ґрунтувалися на механічному запам'ятовуванні, не є такими ефективними, як методи, що базуються на асоціаціях. Як стверджує Л. Гусак, яка зробила значний внесок у дослідження асоціативного методу у початковій школі,

асоціативні символи дозволяють учням не лише швидше запам'ятовувати нові слова, але й використовувати їх у мовленнєвій діяльності, що є основою для формування навичок говоріння [18].

Розвиток наукової думки у ХХ столітті сприяв розширенню методологічних підходів до вивчення іноземних мов. Одним із ключових напрямів стало вивчення асоціативного мислення як важливого інструменту для навчання іноземної мови. У роботах Д. Антюшко та Є. Прус йдеться про те, що асоціативне мислення дозволяє створювати стійкі мовленнєві конструкції на основі нових знань, що дозволяє учням краще засвоювати матеріал та використовувати його у мовленнєвій діяльності [7]. Автори підкреслюють важливість того, що асоціативні зв'язки не лише полегшують процес запам'ятовування нових слів, але й сприяють розвитку творчого мислення у дітей, оскільки вони вчаться будувати нові висловлювання на основі раніше засвоєного матеріалу.

Дослідження у галузі когнітивної психології також підтверджують, що асоціативне навчання є ефективним методом для розвитку мовленнєвих навичок у початковій школі. Вивчаючи процеси пам'яті та уваги, науковці з'ясували, що діти молодшого шкільного віку краще запам'ятовують інформацію, якщо вона подається через асоціації. І. Головська у своїй роботі "Психолого-фізіологічні основи навчання англійської мови в початковій школі" зазначає, що асоціативне навчання є особливо ефективним для учнів цього віку через їхню здатність до швидкого формування зв'язків між новими словами та вже відомими поняттями [12]. Вона підкреслює, що саме в молодшому шкільному віці діти найбільш відкриті до асоціативного навчання, оскільки їхній мозок активно розвивається і має високу пластичність, що сприяє засвоєнню нових мовленнєвих одиниць.

Однак варто зазначити, що розвиток асоціативного методу не обмежується лише когнітивними процесами. Психолінгвістичні дослідження, такі як праці Л. Гусак, також звертають увагу на важливість мотиваційних та емоційних чинників у процесі навчання. Гусак зазначає, що використання асоціативних символів не лише полегшує процес запам'ятовування, але й

допомагає знизити рівень тривожності в учнів під час навчання іноземної мови, що є важливим для їхньої мовленнєвої активності [19]. Це дослідження стало важливим внеском у розвиток теорії асоціативного навчання, оскільки воно показало, що асоціативні методи мають позитивний вплив на емоційний стан учнів, що сприяє їхній активній участі у навчальному процесі.

Одним із ключових аспектів, які підкреслюють сучасні дослідники, є те, що асоціативне навчання сприяє розвитку інтегрованих мовленнєвих навичок. О. Безкоровайна у своїй роботі "Використання методу асоціативних символів у процесі навчання іноземної мови на початковому ступені" акцентує увагу на тому, що асоціативні символи допомагають учням не лише запам'ятовувати нові слова, але й краще розуміти їх у контексті [9]. Вона підкреслює, що асоціативне навчання дозволяє учням активніше використовувати засвоєні мовленнєві одиниці у власних висловлюваннях, що є важливим для розвитку комунікативної компетентності на початковому етапі навчання іноземної мови.

Інший важливий внесок у розвиток асоціативного навчання зробила Н. Голуб у своїй праці "Асоціативний метод: до проблеми дидактичної номінації", де вона аналізує питання застосування асоціативного методу у педагогічній практиці [13]. Голуб підкреслює, що асоціативне навчання дозволяє вчителям краще організувати навчальний процес, оскільки цей метод сприяє не лише засвоєнню нових слів, але й розвитку мовленнєвої активності учнів, що є ключовим для їхнього навчання іноземної мови.

Важливість цього підходу також підкреслюється сучасними дослідниками, які вивчають інноваційні методи навчання. Наприклад, дослідження С. Гунько щодо методів асоціативного навчання підтверджують, що цей підхід є одним із найефективніших для молодших школярів, оскільки він дозволяє використовувати природну здатність дітей до запам'ятовування через асоціації [15]. Гунько зазначає, що цей метод сприяє активній участі учнів у навчальному процесі, оскільки вони вчаться створювати власні асоціативні зв'язки між новими словами і їх значенням, що полегшує процес вивчення мови.

Сучасні дослідження асоціативного методу навчання продовжують

розширювати межі його застосування в різних педагогічних контекстах, зокрема в початковій школі. Дослідники фокусуються на тому, як асоціативне навчання може бути поєднане з іншими методами для максимального розвитку мовленнєвих навичок, особливо у сфері вивчення іноземних мов.

Одним із важливих сучасних досліджень є робота М. Папаєвріпіді та З. Захарії, які досліджували асоціативне навчання в контексті інноваційних підходів до освіти. Вони зосереджувалися на впливі педагогічного дизайну та матеріалів, що стимулюють асоціативне мислення, на процес навчання учнів [5]. У своїх роботах дослідники підкреслюють, що асоціативне навчання значно підвищує пізнавальну активність учнів і полегшує засвоєння нового матеріалу через створення багаторівневих зв'язків між новими та вже відомими знаннями. Вони також звертають увагу на те, що активне використання асоціацій у навчанні не лише підвищує рівень розуміння матеріалу, але й допомагає учням краще організувати власні знання, що позитивно впливає на їхню самостійну роботу.

Ще одним значущим дослідженням є робота Я. Казаку та Н. Соловйової, де розглядається використання асоціативного методу для навчання лексичного матеріалу англійської мови [30]. Автори наголошують на тому, що цей метод дозволяє учням початкової школи легше сприймати нові слова завдяки створенню зв'язків зі знайомими поняттями або ситуаціями. Вони підкреслюють, що асоціативне навчання є надзвичайно ефективним, оскільки воно дозволяє учням не лише запам'ятовувати слова, але й активно використовувати їх у різних комунікативних ситуаціях. За результатами досліджень, проведених у класах, автори зазначили, що учні, які використовують асоціації, демонструють кращі результати у формуванні мовленнєвих навичок порівняно з тими, хто вивчає лексику через традиційні методи механічного запам'ятовування.

Також варто згадати дослідження М. Мандражи, яке зосереджується на використанні мнемонічних асоціацій у процесі вивчення нових слів англійської мови [37]. Автор вивчає можливості асоціативного навчання для полегшення

запам'ятовування лексичних одиниць через створення зорових, слухових або тактильних образів. Мандража підкреслює, що такі асоціації не лише сприяють кращому запам'ятовуванню, але й дозволяють учням краще орієнтуватися в контексті використання нових слів, оскільки асоціативні зв'язки допомагають їм утримувати в пам'яті інформацію про ситуації або контексти, у яких вони можуть використовувати вивчену лексику.

Слід також зазначити роботу Д. Косяненко, яка досліджувала психолого-педагогічні аспекти навчання іноземних мов молодших школярів у контексті асоціативного підходу [31]. Авторка звертає увагу на важливість використання асоціацій для розвитку мовленнєвих навичок, оскільки це сприяє більш інтуїтивному засвоєнню матеріалу учнями молодшого віку. Косяненко зазначає, що асоціативний метод особливо ефективний для учнів із різним рівнем розвитку когнітивних здібностей, оскільки він дозволяє адаптувати навчальний матеріал до індивідуальних потреб кожного учня. Це робить процес навчання більш гнучким і результативним, особливо у випадках, коли учні постають перед труднощами у запам'ятовуванні або використанні нових мовленнєвих одиниць.

Іншим вагомим внеском у сучасне дослідження асоціативного методу є праці А. Котило, яка досліджує використання асоціативних символів як інноваційного методу засвоєння англійського лексичного матеріалу [32]. Вона стверджує, що асоціативні символи не лише полегшують процес запам'ятовування, але й сприяють активнішому використанню нових слів у мовленнєвій діяльності, оскільки символи виступають як своєрідні "підказки", які допомагають учням відтворювати засвоєну лексику у відповідних комунікативних ситуаціях. Авторка також підкреслює, що метод асоціативних символів дозволяє урізноманітнити процес навчання, залучаючи різні види пам'яті, що сприяє глибшому засвоєнню матеріалу.

Таким чином, сучасні дослідження продовжують розвивати та вдосконалювати асоціативний метод у навчанні іноземних мов, підтверджуючи його ефективність як у початковій школі, так і в інших навчальних контекстах.

Сучасні науковці акцентують увагу на можливостях інтеграції цього методу з іншими освітніми підходами та технологіями, що дозволяє зробити процес навчання більш цікавим, ефективним і адаптованим до індивідуальних потреб учнів.

Перспективи подальших досліджень у галузі застосування асоціативного методу навчання є широкими та багатограними, оскільки цей підхід виявив свою ефективність у різних педагогічних контекстах, особливо у навчанні іноземних мов. Враховуючи результати вже проведених досліджень, можна виділити кілька ключових напрямків, які заслуговують на подальшу увагу та розвиток.

Одним із перспективних напрямків є подальша інтеграція асоціативного методу з інноваційними технологіями навчання. Сучасні освітні технології, такі як віртуальна реальність, доповнена реальність, інтерактивні платформи та мультимедійні ресурси, надають нові можливості для створення асоціацій через візуальні, аудіальні та кінетичні канали. Наприклад, інтеграція віртуальної реальності у процес навчання іноземних мов може допомогти учням не лише візуалізувати нові лексичні одиниці, але й створювати стійкі асоціативні зв'язки між словами та їхніми реальними застосуваннями в комунікативних ситуаціях. Подальші дослідження в цьому напрямку можуть вивчати, як використання інтерактивних середовищ впливає на ефективність асоціативного навчання, особливо для учнів початкової школи.

Також перспективним є вивчення впливу асоціативного методу на розвиток когнітивних процесів у дітей. Оскільки цей метод сприяє створенню стійких когнітивних зв'язків між новою та вже відомою інформацією, його використання може мати додатковий ефект для розвитку таких навичок, як критичне мислення, пам'ять та увага. Майбутні дослідження можуть фокусуватися на тому, як асоціативне навчання впливає на загальний когнітивний розвиток учнів, зокрема в умовах інклюзивного навчання. Це відкриває можливості для розробки методик, які будуть враховувати індивідуальні потреби учнів з різними когнітивними здібностями, адаптуючи

процес навчання для досягнення максимальних результатів.

Ще одним важливим напрямком для подальших досліджень є розробка стратегій використання асоціативного методу у контексті двомовного або багатомовного навчання. У глобалізованому світі знання кількох мов стає все більш актуальним, і асоціативний метод може відігравати важливу роль у цьому процесі. Вивчення того, як цей метод може допомогти учням одночасно засвоювати кілька мов, створюючи асоціативні зв'язки між мовними одиницями різних мов, може значно розширити можливості сучасної освіти. Подібні дослідження можуть також вивчати, як цей метод впливає на процес навчання у різних вікових групах, особливо у ранньому віці, коли діти мають високу здатність до засвоєння нових мов.

Крім того, перспективним напрямком є дослідження емоційного впливу асоціативного методу на учнів. Як показують сучасні дослідження, використання асоціацій може значно знизити рівень тривожності та стресу під час навчання, що позитивно впливає на загальну продуктивність учнів. Майбутні дослідження можуть зосередитися на тому, як саме асоціативне навчання впливає на емоційний стан учнів та як можна використовувати цей метод для підвищення мотивації до навчання. Дослідження в цьому напрямку також можуть розглядати вплив асоціативного навчання на розвиток впевненості у власних силах, що є важливим аспектом успішного навчання мовленнєвих навичок.

Інтеграція асоціативного методу з колаборативними підходами до навчання також може стати важливим напрямком для подальших досліджень. Колаборативне навчання передбачає активну взаємодію учнів під час виконання завдань, що може сприяти створенню нових асоціативних зв'язків через обмін знаннями та досвідом. Дослідження у цій сфері можуть вивчати, як асоціації, створені в процесі групової роботи, впливають на формування мовленнєвих навичок, а також як учні можуть використовувати асоціативний метод для покращення комунікаційних та соціальних навичок.

Таким чином, перспективи подальших досліджень асоціативного методу в

навчанні іноземних мов є надзвичайно широкими. Використання інноваційних технологій, дослідження когнітивних і емоційних аспектів навчання, адаптація методу до багатомовного контексту та інтеграція з іншими педагогічними підходами відкривають нові можливості для підвищення ефективності навчання та розвитку мовленнєвих навичок у дітей.

Отже, історіографія дослідження асоціативного методу свідчить про те, що цей підхід має глибоке коріння у педагогічній практиці та є ефективним засобом для розвитку мовленнєвих навичок у молодших школярів.

Висновки до першого розділу

У першому розділі були детально розглянуті теоретичні та методологічні засади застосування асоціативного методу для розвитку навичок говоріння у молодших школярів на уроках англійської мови. Було визначено ключові поняття, які є основою дослідження, такі як «асоціативне навчання», «навички говоріння» та «психолого-фізіологічні особливості учнів молодшого шкільного віку». Аналіз цих понять дозволив глибше зрозуміти суть асоціативного методу та його переваги для навчання іноземної мови.

Згідно з аналізом літератури, асоціативне навчання передбачає створення зв'язків між новою лексикою та вже знайомими учням поняттями, що полегшує процес запам'ятовування та використання вивченого матеріалу в реальних мовленнєвих ситуаціях. Було підкреслено, що метод асоціацій є особливо ефективним для учнів молодшого шкільного віку завдяки їх високій здатності до формування когнітивних зв'язків через образи, звуки та інші символи.

Історіографічний огляд підтвердив, що асоціативний метод має глибокі корені у педагогіці та психології. Дослідники зазначають, що цей підхід сприяє розвитку когнітивних процесів, таких як пам'ять, увага та мислення, які є основою для формування мовленнєвих навичок. Крім того, він враховує психолого-фізіологічні особливості учнів молодшого віку, такі як схильність до візуального та слухового навчання, що дозволяє створити оптимальні умови для

засвоєння іноземної мови.

Аналіз наукових джерел показав, що асоціативний метод є універсальним інструментом, який може бути використаний як у традиційних навчальних середовищах, так і в умовах інтерактивного навчання з використанням сучасних технологій. Інтеграція цього методу з мультимедійними ресурсами та інтерактивними платформами значно підвищує ефективність навчального процесу, сприяючи створенню багатоканальних асоціацій.

Значну увагу приділено здатності методу знижувати рівень тривожності учнів, що сприяє формуванню впевненості у власних мовленнєвих здібностях. Це є особливо важливим для молодших школярів, які часто стикаються зі страхом помилитися або бути неправильно зрозумілими. Використання асоціативних символів створює комфортне середовище для навчання, стимулюючи активну мовленнєву діяльність учнів.

Сучасні дослідження також наголошують на значному потенціалі асоціативного методу у розвитку комунікативних навичок. Використання символів, таких як флешкартки, звуки та тактильні об'єкти, допомагає учням інтегрувати нову лексику у власну мовленнєву практику. Це дозволяє не лише запам'ятовувати нові слова, але й активно використовувати їх у різних мовленнєвих ситуаціях.

Таким чином, аналіз наукових джерел підтверджує, що асоціативний метод є багатофункціональним підходом, який сприяє не лише запам'ятовуванню нової лексики, але й розвитку когнітивних, комунікативних та емоційних здібностей учнів. Його ефективність у навчанні іноземної мови доведена як у рамках традиційного навчання, так і в умовах використання інноваційних технологій. Це створює широкі перспективи для подальшого дослідження та впровадження асоціативного методу у практику викладання англійської мови в початковій школі.

РОЗДІЛ 2.

РОЗВИТОК УСНОГО МОВЛЕННЯ АНГЛІЙСЬКОЮ МОВОЮ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ ЗА ДОПОМОГОЮ МЕТОДУ АСОЦІАТИВНИХ СИМВОЛІВ

2.1 Робота з лексичними одиницями шляхом методу асоціативного навчання

Засвоєння лексичних одиниць є фундаментальною складовою вивчення іноземної мови, особливо на початковому етапі навчання. У молодшій школі учні, які тільки починають вивчати англійську мову, стикаються з необхідністю запам'ятовувати велику кількість нових слів і фраз. Важливим аспектом цього процесу є не тільки механічне запам'ятовування, але й розвиток вміння використовувати засвоєну лексику в реальних комунікативних ситуаціях. Саме тому застосування асоціативного методу стає особливо актуальним, оскільки він дозволяє полегшити запам'ятовування слів, створюючи асоціативні зв'язки між новою інформацією і вже відомими поняттями. Метод асоціативних символів, який є ключовим у нашому дослідженні, базується на цих принципах і передбачає використання різних видів символів (зорових, слухових, тактильних) для засвоєння нової лексики [7].

Асоціативний метод є одним із найбільш дієвих підходів до роботи з лексичними одиницями, оскільки він ґрунтується на природній здатності учнів молодшого шкільного віку формувати зв'язки між новими словами та вже наявними у їхній пам'яті образами. Цей метод спирається на різні канали сприйняття – зоровий, слуховий та тактильний – що дозволяє активізувати різні види пам'яті одночасно і створювати стійкі асоціативні зв'язки. Розглянемо детальніше кожен із видів асоціативних символів і те, як вони впливають на процес засвоєння лексичних одиниць.

Зорові символи є одним з основних інструментів асоціативного методу, оскільки вони залучають візуальну пам'ять, яка є дуже потужною у дітей молодшого шкільного віку. Використання флешкарток із зображеннями об'єктів, що відповідають певним словам, є ефективним засобом створення стійких

зорових асоціацій. Наприклад, при вивченні слова "apple" можна показати учням картку із зображенням червоного яблука, а також додати елементи, які підсилюють асоціацію, такі як великі червоні кола, що символізують форму яблука, або навіть малюнки яблуневого дерева, які розширюють асоціативний спектр. Це дозволяє учням не лише зосередитися на одному образі, але й бачити зв'язок між словом і його природним контекстом [12].

Також зорові символи можуть бути представлені у вигляді анімаційних зображень, інтерактивних слайдів або відеороликів, де показується не лише статичний образ, але й рух, пов'язаний із певним словом. Наприклад, під час вивчення слова "jump" можна продемонструвати короткий відеокліп зі стрибком дитини або тварини, що стрибає. Це додає динамічний елемент до процесу навчання, стимулюючи учнів уявляти і асоціювати рух зі словом, що дозволяє краще закріпити його у пам'яті. Такі інтерактивні вправи є особливо корисними для активних дітей, які краще засвоюють інформацію через рухові образи [9].

Слухові символи, що використовуються у процесі навчання, допомагають створювати аудіальні асоціації, які доповнюють зорові образи і створюють повноцінну картину у свідомості учня. При вивченні нових лексичних одиниць звукові ефекти, які супроводжують слова, допомагають учням з'єднувати звук із поняттям, що значно підвищує ефективність запам'ятовування. Наприклад, під час вивчення слова "cat" можна додати звук котячого нявкання, що активізує слухову пам'ять і допомагає учням запам'ятати слово не лише через зоровий образ, але й через звукове сприйняття [18].

Складніші приклади включають інтеграцію звукових записів, що імітують реальні ситуації, в яких використовуються вивчені слова. Наприклад, під час вивчення лексики, пов'язаної з тваринами (як-от "dog", "bird", "cow"), можна використовувати звукові записи, що імітують гавкіт, щебетання пташок або мукання корови. Такі звуки викликають природні асоціації у дітей і допомагають їм краще запам'ятовувати слова. Важливо, що звукові символи повинні бути чіткими і добре розпізнаваними, щоб вони створювали яскравий образ у свідомості дитини [7].

Крім того, у процесі навчання можна використовувати музичні фрагменти або ритми, що відповідають певним лексичним одиницям. Наприклад, вивчення слова "drum" можна супроводжувати коротким записом удару по барабану, а слово "bell" – дзвоном дзвіночка. Це дозволяє учням асоціювати звук з конкретним об'єктом, а також розвивати ритмічне сприйняття, яке є важливим елементом слухової пам'яті. Учні можуть повторювати звуки разом з учителем або один з одним, що робить процес засвоєння більш інтерактивним і захоплюючим [8].

Тактильні символи є ще одним важливим компонентом асоціативного методу, особливо для дітей молодшого шкільного віку, які активно використовують тактильне сприйняття у процесі навчання. Наприклад, при вивченні слова "ball" учитель може надати учням м'ячик, який вони можуть тримати в руках, що допомагає створити асоціацію між словом і об'єктом через фізичний контакт. Така тактильна стимуляція активізує тактильну пам'ять учнів, допомагаючи їм краще запам'ятовувати слова [11].

Тактильні символи можуть також включати використання різних текстур або форм, які асоціюються з певними об'єктами. Наприклад, при вивченні слова "soft" учні можуть доторкнутися до м'якого матеріалу, а слово "rough" – до шорсткої поверхні. Це дозволяє створювати зв'язок між тактильними відчуттями і словами, що робить процес запам'ятовування більш глибоким і тривалим. Дослідження показують, що учні, які використовують тактильні символи, демонструють вищий рівень засвоєння нової лексики, оскільки тактильні враження активізують кілька когнітивних процесів одночасно [9].

Також під час занять можна використовувати м'які іграшки або моделі об'єктів, пов'язаних із новою лексикою. Наприклад, вивчаючи тему "тварини", учитель може надати учням м'які іграшки у формі котів, собак або ведмедиків, що дозволяє створювати асоціативні зв'язки на фізичному рівні. Учні тримають ці предмети в руках, грають із ними та використовують їх у рольових іграх, що робить процес навчання природним і захоплюючим. Такі методи особливо ефективні для учнів, які мають високу чутливість до тактильних стимулів [5].

Поєднання зорових, слухових і тактильних символів дозволяє створювати багатопланові асоціації, що значно підвищує ефективність засвоєння лексичних одиниць. Наприклад, учитель може використовувати комбінацію флешкарток із зображенням предмета, відповідного звукового ефекту та тактильного предмета, який учні тримають у руках. Під час вивчення слова "tree" учні можуть бачити зображення дерева, слухати звук вітру, що шелестить у листі, та доторкатися до невеликої гілочки або іграшкового дерева. Це створює цілісний образ, який охоплює кілька сенсорних каналів, що сприяє глибшому і тривалішому запам'ятовуванню [13].

Також важливим є використання таких символів у груповій взаємодії, коли учні можуть співпрацювати один з одним, розділяючи ролі та використовуючи символи у своїх діях. Це сприяє не тільки розвитку мовленнєвих навичок, але й створенню соціальних і комунікативних асоціацій, які закріплюються через колективну діяльність.

Отже, асоціативний метод із використанням зорових, слухових і тактильних символів є багатофункціональним інструментом, який сприяє розвитку лексичних навичок у молодших школярів. Він дозволяє використовувати природні здібності дітей до асоціативного мислення і максимально ефективно залучає різні види пам'яті, що робить процес навчання іноземної мови захоплюючим і результативним.

Для ефективного засвоєння лексичних одиниць за допомогою асоціативного методу важливо дотримуватися систематизованої методики, що охоплює кілька ключових етапів: підготовку, презентацію, закріплення та відтворення. Кожен із цих етапів забезпечує поступове знайомство учнів із новою лексикою та створення стійких асоціативних зв'язків, що сприяють активному використанню слів у реальних комунікативних ситуаціях.

Етап 1: Підготовка. На етапі підготовки вчитель ретельно підбирає лексичні одиниці, які будуть вивчатися, враховуючи вікові особливості та рівень знань учнів. Підготовка включає розробку відповідних асоціативних символів, які мають допомогти учням запам'ятати слова через різні сенсорні канали. Це

можуть бути флеш-картки із зображеннями, аудіозаписи, що імітують звуки об'єктів, та тактильні предмети, які учні можуть тримати у руках.

Наприклад, для теми "фрукти" вчитель може підготувати зображення різних фруктів, таких як яблука, банани, апельсини, додаючи звуки, що асоціюються з ними (звук відкушування яблука або шелестіння бананової шкірки). Вчитель також може використати реальні або штучні зразки фруктів, щоб учні мали можливість доторкнутися до об'єктів, що дозволяє створити тактильний зв'язок зі словами [13]. Це забезпечує багаторівневий підхід до засвоєння лексики, оскільки учні отримують можливість взаємодіяти з новими словами через кілька каналів одночасно (зоровий, слуховий, тактильний), що підвищує ефективність навчання.

Етап 2: Презентація. Після підготовки матеріалів учитель переходить до етапу презентації, під час якого нові слова вводяться у контексті інтерактивної взаємодії з учнями. Вчитель демонструє учням флешкартки із зображеннями об'єктів, супроводжуючи їх поясненнями та звуковими ефектами. Це може бути як просте озвучення слова ("apple"), так і додавання звукових ефектів, таких як хрускіт яблука. Це допомагає створити асоціативний зв'язок між звуком, зображенням і словом, що значно полегшує процес запам'ятовування [30].

Під час презентації важливо забезпечити активну взаємодію учнів із символами. Вчитель може запропонувати учням повторити слова разом з ним, показуючи флешкартки та додаючи жести. Наприклад, під час вивчення слова "banana" учні можуть імітувати рух чищення банана. Це допомагає учням не лише запам'ятати слово через зоровий та слуховий канали, але й асоціювати його з фізичною дією, що робить засвоєння слова більш ефективним. Важливо також активно залучати учнів до процесу презентації, запитуючи їх про значення картинок або просити їх імітувати звуки, що підсилює їхню залученість [12].

Етап 3: Закріплення. Етап закріплення є важливим для перевірки і закріплення отриманих знань, а також для створення можливостей практикувати використання нової лексики у різних контекстах. Вчитель може

використовувати різні інтерактивні вправи та ігри, які допомагають учням краще засвоїти слова через повторювані дії та взаємодію. Однією з ефективних вправ є гра "Словесний пазл", де учні мають поєднувати зображення предметів із відповідними словами. Цей підхід дозволяє учням побачити, як асоціативні зв'язки допомагають їм згадати і правильно використати нову лексику.

Наприклад, учні отримують картки із зображеннями фруктів, таких як яблука або банани, та слова, що їх позначають, і мають правильно поєднати їх. Учні активно використовують попередні знання та створені асоціації, що дозволяє їм закріпити інформацію і впевнитись у правильності своїх знань [8]. Інша гра – "Класифікація предметів" – також спрямована на закріплення лексики через інтерактивну діяльність. Учні розподіляють зображення або предмети за категоріями (наприклад, фрукти, тварини, шкільне приладдя), використовуючи асоціативні символи, створені на попередніх етапах. Це завдання допомагає не тільки повторити вивчену лексику, але й розвиває когнітивні здібності учнів, сприяючи формуванню логічного мислення [13].

Етап 4: Відтворення. Етап відтворення є завершальним і передбачає активне використання нових слів у мовленнєвій діяльності учнів. Учні застосовують засвоєну лексику у комунікативних практиках, таких як діалоги, рольові ігри, або ж вільне говоріння у певному контексті. Наприклад, учні можуть розігрувати ситуації, де вони "купуєть" фрукти у магазині. Вчитель може забезпечити їх картками із зображеннями продуктів і підказками для спрощення завдання. Вони звертаються до асоціативних символів, які допомагають їм пригадати слова, що дозволяє їм почуватися більш впевнено під час мовлення.

У цьому контексті важливо, щоб учитель не лише контролював процес, але й забезпечував підтримку, пропонуючи учням підказки у вигляді символів (флешкарток або іграшок). Це стимулює учнів активно використовувати лексичні одиниці та застосовувати їх у реальних комунікативних ситуаціях. Дослідження показують, що практика використання лексики у таких умовах дозволяє учням краще інтегрувати нові знання у їхній активний мовленнєвий

репертуар, оскільки вони можуть застосовувати нові слова у природній ігровій формі [19].

Під час виконання рольових ігор учні можуть працювати в парах або групах, моделюючи комунікативні ситуації, наприклад, купівлю продуктів, замовлення у кафе або обговорення у класі. Це дає змогу учням не лише повторити нові слова, але й навчитися інтегрувати їх у свої мовленнєві навички через реальну комунікацію. Учитель підтримує учнів, заохочуючи їх використовувати асоціативні символи, створені під час попередніх етапів, щоб учні могли покладатися на них як на інструменти допомоги та підказки [18].

Кожен з етапів методики введення нової лексики має своє значення, і їх послідовне виконання забезпечує систематичність та ефективність навчання. Чітке дотримання методики дозволяє створити умови, в яких учні поступово переходять від ознайомлення зі словами через символи до їх активного використання в мовленнєвій практиці. Це дозволяє створити стійкі асоціації, що допомагають учням запам'ятовувати та відтворювати слова, а також формувати зв'язок між лексикою та реальними ситуаціями, в яких вони можуть бути використані [11].

Отже, асоціативний метод, побудований на використанні символів, забезпечує ефективне засвоєння лексичних одиниць завдяки поєднанню різних сенсорних каналів і інтерактивних форм навчання.

Одним із ключових аспектів асоціативного методу є його гнучкість та адаптивність до різних навчальних контекстів. Учитель може комбінувати різні типи символів залежно від цілей уроку та рівня підготовки учнів. Наприклад, під час вивчення теми «Природа» учитель може використовувати не лише флешкартки із зображеннями рослин і тварин, а й звукові записи природних звуків, таких як спів птахів або звук водоспаду. Це створює більш насичене навчальне середовище, яке стимулює розвиток як мовленнєвих навичок, так і уяви та творчого мислення дітей [20].

Для теми «Природні явища» асоціативний метод також можна розширити, додаючи елементи театралізації. Наприклад, при вивченні слів «дощ» або

«вітер» учитель може не лише демонструвати картки з відповідними зображеннями, а й використовувати вентилятори для створення ефекту вітру або розпилювачі води для імітації дощу. Така комплексна робота стимулює учнів за допомогою багатьох сенсорних каналів, активізуючи як зорову, так і тактильну пам'ять, що, своєю чергою, сприяє глибшому засвоєнню нових лексичних одиниць [14].

Асоціативний метод не лише полегшує засвоєння нової лексики, але й позитивно впливає на розвиток когнітивних здібностей учнів молодшої школи. Оскільки навчання за цим методом часто включає активну взаємодію з предметами, зображеннями та звуками, це стимулює розвиток спостережливості та концентрації. Дослідження показують, що учні, які використовують асоціативний метод, краще розвивають свою здатність концентруватися на певному завданні, оскільки вони залучені у навчальний процес на багатьох рівнях [17].

Крім того, рольові ігри, які є невіддільною частиною методу, розвивають когнітивну гнучкість і здатність учнів пристосовуватися до різних комунікативних ситуацій. Наприклад, граючи роль продавця у магазині під час уроку з теми «Покупки», учні не лише повторюють нові слова, але й учаться швидко реагувати на репліки інших дітей, моделюючи природні мовленнєві ситуації. Це розвиває їхнє логічне мислення та здатність до адаптації, що є важливими компонентами когнітивного розвитку [9].

У сучасному світі технології стають важливим інструментом у процесі навчання, особливо у викладанні іноземної мови молодшим школярам. Інтеграція технологій з асоціативним методом дозволяє підсилити ефект від навчання, створюючи мультимедійні ресурси для залучення учнів. Використання інтерактивних додатків, у яких учні можуть самостійно поєднувати зображення, звуки та слова, сприяє тому, що вони стають більш активними учасниками навчального процесу.

Наприклад, у додатку можуть бути інтерактивні вправи, де учні на екрані планшета обирають правильні зображення для слів, які звучать у навушниках.

Такий підхід дозволяє розвивати одночасно слухову та зорову пам'ять, а також дає можливість учням контролювати свій прогрес у реальному часі. Це також дозволяє диференціювати завдання, пропонуючи учням різні рівні складності залежно від їхніх успіхів [4].

Дослідники підкреслюють, що використання інтерактивних технологій разом з асоціативними методами позитивно впливає на мотивацію дітей до навчання. Вони з більшою охотою займаються вправами, коли їх супроводжує візуальний та аудіальний зворотній зв'язок, який не лише оцінює їхні дії, але й стимулює продовжувати навчання [31]. Таким чином, інтеграція технологій стає важливим етапом у сучасному асоціативному навчанні, підвищуючи його ефективність.

Асоціативний метод може бути використаний у різних формах навчання, включаючи групову роботу, що сприяє закріпленню лексичних одиниць через соціальну взаємодію. Групова робота дозволяє учням не лише працювати над індивідуальними завданнями, але й взаємодіяти з іншими, обговорюючи значення слів, обмінюючись ідеями та відтворюючи комунікативні ситуації. У процесі групових занять учні можуть вивчати лексику через активну діяльність, наприклад, шляхом виконання рольових ігор або командних завдань на створення асоціативних карток.

Наприклад, під час вивчення теми «Подорожі» учні можуть працювати в групах, створюючи власні «валізи» із картками, що зображають різні предмети, які вони б взяли з собою у подорож. Кожен учень пояснює свою вибірку за допомогою англійської лексики, використовуючи при цьому асоціативні символи, які було вивчено раніше. Це дозволяє створити умови, в яких учні активно використовують нову лексику в реальних комунікативних ситуаціях, що сприяє кращому запам'ятовуванню слів [10].

Одним із способів закріплення вивченої лексики є повторне використання тих самих асоціативних символів у різних контекстах. Наприклад, флешкартки, які використовувалися для вивчення теми «Фрукти», можуть бути застосовані повторно під час уроків, присвячених здоровому харчуванню або покупкам у

магазині. Це дозволяє учням побачити, що нові слова не існують ізольовано, а можуть бути інтегровані у різні мовленнєві ситуації. Це повторне використання символів стимулює учнів створювати ширші когнітивні асоціації, що сприяє глибшому засвоєнню матеріалу [6].

Згідно з дослідженнями, повторне використання символів у різних контекстах дозволяє створити більш стійкі нейронні зв'язки, що робить вивчену лексику більш доступною під час мовленнєвого спілкування [25]. Це також допомагає учням усвідомити, як нові слова можуть використовуватися у різних комунікативних ситуаціях, і підвищує їхню готовність до застосування нової лексики в реальному житті.

Як бачимо, асоціативний метод є потужним інструментом для засвоєння лексичних одиниць у молодшій школі. Його інтеграція із сучасними технологіями та активним груповим навчанням створює умови для ефективного вивчення мови через багатоканальне залучення учнів.

Таким чином, асоціативний метод та використання символів дозволяє значно урізноманітнити процес навчання, забезпечуючи інтеграцію кількох сенсорних каналів, що підвищує ефективність засвоєння лексики. Завдяки практичним заняттям та ігровим активностям учні не тільки закріплюють нові слова, але й вчаться активно використовувати їх у реальних комунікативних ситуаціях.

2.2 Застосування допоміжних матеріалів при створенні асоціативних образів-символів до лексичних одиниць

Допоміжні матеріали відіграють важливу роль у процесі навчання лексики, особливо в молодшій школі, де учні потребують яскравих і зрозумілих образів для засвоєння нових слів. Використання цих матеріалів допомагає створити асоціативні зв'язки між новими словами і вже відомими об'єктами або ситуаціями, що значно полегшує запам'ятовування та відтворення лексичних одиниць у мовленнєвій діяльності. Важливість цього підходу зумовлена природними когнітивними особливостями дітей, які краще засвоюють нову

інформацію, коли вона подається через кілька сенсорних каналів одночасно [15].

Дослідники відзначають, що молодші школярі мають високий рівень чутливості до візуальних, слухових і тактильних стимулів, які можуть бути ефективно використані у процесі вивчення мови. Використання допоміжних матеріалів дозволяє створити багатоканальний підхід, де інформація засвоюється через кілька типів відчуттів одночасно, що значно підвищує ефективність навчання. Наприклад, у дослідженнях зазначається, що застосування візуальних образів у поєднанні зі звуковими ефектами підвищує рівень запам'ятовування нової лексики у кілька разів порівняно з традиційними методами, що базуються виключно на вербальних поясненнях [27].

Існує кілька основних видів допоміжних матеріалів, які можна використовувати для створення асоціативних образів при вивченні нової лексики. До них належать зорові, слухові, тактильні та технологічні матеріали.

Зорові матеріали – це найпоширеніший тип допоміжних матеріалів, який включає флешкартки, плакати, ілюстрації, а також інтерактивні слайди чи відео. Зорові матеріали дозволяють учням створювати стійкі візуальні асоціації з новими словами, що полегшує їхнє запам'ятовування. Наприклад, флешкартки із зображенням тварин чи предметів допомагають створити образне уявлення, яке залишається у пам'яті дитини і пов'язується зі словом [22].

Слухові матеріали включають аудіозаписи, звукові ефекти, музичні фрагменти, що використовуються для створення асоціативних зв'язків через слухові образи. Цей тип матеріалів особливо важливий у навчанні, оскільки слухова пам'ять дітей молодшого шкільного віку є однією з найактивніших і найбільш розвинених у цьому віці. Наприклад, використання звуків природи, таких як шум дощу чи спів птахів, допомагає закріпити лексичні одиниці, пов'язані з цими явищами [20].

Тактильні матеріали – це фізичні об'єкти, які учні можуть тримати в руках, взаємодіяти з ними та використовувати у рольових іграх. Вони включають реальні предмети (наприклад, моделі фруктів, м'які іграшки у формі

тварин) або текстуровані поверхні, які відображають сенсорні властивості певних об'єктів (наприклад, м'які або шорсткі матеріали). Тактильні матеріали дозволяють створювати фізичні зв'язки зі словами і покращують розуміння та запам'ятовування нової лексики [16].

Технологічні матеріали включають інтерактивні дошки, планшети, освітні програми та додатки, які дозволяють учням працювати з віртуальними образами, звуками та анімаціями. Використання таких технологій у навчанні дозволяє створити інтерактивне середовище, де учні можуть активно взаємодіяти з новою інформацією, виконувати завдання на комп'ютерах або планшетах, а також бачити миттєвий зворотний зв'язок, що мотивує їх до подальшого навчання [24].

Отже, допоміжні матеріали є незамінним компонентом сучасного навчального процесу, особливо у роботі з молодшими школярами. Їх використання дозволяє створити багатоканальне середовище, де учні отримують інформацію через різні сенсорні канали, що підвищує ефективність запам'ятовування і сприяє розвитку асоціативного мислення [13]. Це стає особливо актуальним у навчанні англійської мови, де учні часто стикаються з новими та незнайомими поняттями, і допоміжні матеріали стають інструментом, що допомагає полегшити цей процес.

Для забезпечення ефективного засвоєння лексичних одиниць у молодшій школі важливо використовувати різні види допоміжних матеріалів, які створюють асоціативні образи і полегшують процес навчання. Кожен з типів матеріалів має свої особливості та переваги, що допомагають учням засвоювати нову лексику через залучення різних сенсорних каналів. Розглянемо детальніше кожен з цих видів матеріалів і їхнє застосування у навчальному процесі.

Зорові матеріали є одним із найважливіших інструментів у роботі з молодшими школярами, оскільки зорове сприйняття є домінуючим сенсорним каналом у цьому віці. Вони включають флешкартки, плакати, ілюстрації, слайд-шоу та відео, які допомагають створювати яскраві образи, що асоціюються з новими словами.

Зорові матеріали відіграють важливу роль у процесі навчання англійської мови в молодшій школі, оскільки вони допомагають створювати яскраві та стійкі асоціативні образи, які учні легко запам'ятовують і відтворюють. Зорове сприйняття є ключовим каналом отримання інформації у молодших школярів, тому використання зорових матеріалів, таких як флешкартки, плакати, ілюстрації та відео, дозволяє ефективно залучати цей канал для навчання лексики. Розглянемо методику використання зорових матеріалів для створення асоціативних образів детальніше.

Флешкартки використовуються для створення простих і зрозумілих візуальних асоціацій. Наприклад, під час вивчення лексики, пов'язаної з темою "тварини", флешкартки із зображеннями тварин та їхніми назвами англійською допомагають учням поєднати слово з образом. Це підвищує здатність учнів швидко розпізнавати іменовані об'єкти та пригадувати їхні назви [13].

Флешкартки є одним із найпоширеніших та найефективніших зорових матеріалів у навчанні лексики, оскільки вони дозволяють учням поєднати нове слово з конкретним образом, що значно полегшує процес запам'ятовування. Флешкартки зазвичай містять зображення об'єкта або дії разом із написаним словом, що допомагає створити асоціативний зв'язок між візуальним образом та словом.

Флешкартки можуть використовуватися як на індивідуальних, так і на групових заняттях. Наприклад, під час вивчення теми "фрукти" учні бачать зображення яблука, банана або апельсина на картках, що допомагає їм візуально асоціювати слово з образом. Це сприяє формуванню стійкого образу в пам'яті, до якого вони можуть звертатися під час мовленнєвої діяльності [15].

Окрім того, флешкартки можуть використовуватися у різних ігрових активностях, таких як "Знайди пару" або "Назви, що на картинці". Такі ігри стимулюють учнів активно взаємодіяти з новою лексикою, використовуючи зорові підказки, що допомагає закріпити асоціативні зв'язки [32].

Плакати та ілюстрації є чудовими засобами для візуалізації складніших понять чи тем. Наприклад, у вивченні лексики з теми "шкільне приладдя"

можна використовувати плакати, що зображують класну кімнату з позначеними предметами (стіл, дошка, олівець, ручка тощо). Ілюстрації допомагають створювати контекст, що підсилює засвоєння лексики через її прив'язку до реальних ситуацій [18].

Ілюстрації та плакати є важливими інструментами для візуалізації та розширення асоціативних зв'язків між новими словами та реальними ситуаціями або об'єктами. Вони допомагають створювати контекст, у якому нові лексичні одиниці можуть використовуватися, що значно підвищує ефективність їхнього засвоєння.

Вчитель може використовувати великі ілюстрації, які зображують певну ситуацію або об'єкт. Наприклад, під час вивчення теми "тварини на фермі" вчитель може показати ілюстрацію ферми, де будуть зображені різні тварини (корова, кінь, курка), а також інші елементи, що асоціюються з цією темою (трава, сарай, огорожа). Учні не лише бачать зображення тварин, але й розуміють контекст їхнього існування, що полегшує створення асоціативних зв'язків і сприяє формуванню цілісного уявлення про нову лексику [11].

Плакати також є ефективним інструментом для навчання лексики. Вони можуть зображувати класну кімнату, парк, місто або інші локації, які пов'язані з темами, що вивчаються. Наприклад, плакат із зображенням парку може містити дерева, квіти, лавочки та дітей, що грають. У процесі роботи з таким плакатом учні можуть дізнаватися нові слова (дерево, квітка, м'яч) у контексті. Це дозволяє учням формувати зв'язок між словом і реальним об'єктом або ситуацією, що робить нову лексику більш зрозумілою та легко запам'ятовуваною [5].

Відеоматеріали є сучасним і надзвичайно ефективним засобом для навчання лексики, оскільки вони дозволяють поєднувати зорові, слухові та контекстуальні елементи. Відео забезпечує динамічність, яка часто не досягається іншими методами, і дозволяє учням краще засвоювати нові слова через їхню прив'язку до дії або події.

Демонстрація дій, наприклад, відеоматеріал, де діти граються на

майданчику, може містити озвучення дій, таких як "jump" (стрибати), "run" (бігати) або "slide" (спускатися з гірки). Це створює динамічний зв'язок між словом та дією, допомагаючи учням запам'ятовувати нову лексику у природному контексті. Відео не лише демонструє образи, але й підсилює їх через рух і звук, що полегшує засвоєння [19].

Використання мультфільмів або коротких відеоісторій також є дуже ефективним, оскільки вони створюють сюжет, у якому учні можуть бачити, як використовуються нові слова у контексті. Наприклад, історія про тварин, які подорожують лісом, може ввести в лексикон учнів слова, пов'язані з природою та пригодами. Такий підхід дозволяє створювати емоційні та динамічні асоціації, які учні легко запам'ятовують і відтворюють [14].

Навчальні відео також використовуються для пояснення нової лексики через візуальні приклади. Наприклад, відео про приготування їжі може показати процес нарізання овочів, перемішування інгредієнтів і подачу страви, де кожна дія супроводжується відповідним словом. Це дозволяє учням бачити, як слово використовується у реальному контексті, що робить засвоєння більш ефективним [28].

Слайд-шоу та відео є сучасними способами залучення учнів до навчального процесу. Вони дозволяють представити нову лексику динамічно, що полегшує створення зв'язків між словами та діями. Наприклад, відео, яке показує процес приготування їжі та демонструє назви продуктів англійською мовою, створює в учнів асоціативний зв'язок між діями та словами, що допомагає глибше засвоїти матеріал [22].

Отже, методика використання зорових матеріалів у навчанні лексики є багатофункціональною та ефективною, оскільки вона дозволяє поєднувати зображення, динаміку та контекст у процесі засвоєння нових слів. Це забезпечує глибоке розуміння і довготривале запам'ятовування лексичних одиниць, що є важливим елементом успішного навчання молодших школярів.

Слухові матеріали, такі як аудіозаписи, музика та звукові ефекти, доповнюють зорові матеріали і створюють аудіальні асоціації, які активізують

слухову пам'ять учнів. Це важливо, оскільки молодші школярі краще запам'ятовують нову інформацію, коли вона подається через декілька сенсорних каналів одночасно.

Слухові матеріали відіграють важливу роль у процесі навчання лексики, особливо для молодших школярів, оскільки вони допомагають формувати стійкі асоціації через аудіальні канали сприйняття. Використання слухових матеріалів, таких як аудіозаписи, музика та звукові ефекти, дозволяє створювати багатоканальні асоціації, що значно підвищує ефективність засвоєння нових лексичних одиниць. Розглянемо детальніше, як кожен із цих видів матеріалів може бути використаний для навчання.

Аудіозаписи використовуються для представлення нових слів через їхнє звучання. Аудіозаписи є одним із найбільш доступних і ефективних інструментів для створення слухових асоціацій під час вивчення нової лексики. Використання таких записів дозволяє учням прив'язати слово до звуку, що значно полегшує його запам'ятовування.

Наприклад, під час вивчення теми "тварини" учні можуть слухати звуки тварин, таких як гавкіт собаки, нявкання kota або мукання корови. Коли учні чують ці звуки та поєднують їх із зображенням тварини на картці або у книзі, вони формують стійку асоціацію між звуком і словом. Це допомагає не лише запам'ятовувати нові слова, але й використовувати їх у мовленнєвій діяльності, коли учні пригадують звуки тварин і називають їхні імена англійською мовою [9].

Використання записів, де люди вимовляють нові слова, є важливим для формування правильної вимови у молодших школярів. Учні можуть повторювати за диктором слова, а також слухати діалоги або невеликі історії, де використовується нова лексика. Це дозволяє створювати аудіальний зв'язок між словом і його вимовою, що підсилює запам'ятовування [12].

Музика є потужним інструментом у навчанні, оскільки вона активізує емоційний і когнітивний досвід учнів, що сприяє кращому запам'ятовуванню лексики. Використання пісень, ритмічних вправ або музичних ігор дозволяє

зробити процес навчання цікавішим і ефективнішим.

Музика може використовуватися для створення ритмічних або мелодійних асоціацій зі словами. Наприклад, вивчення числівників або назв кольорів можна поєднати з піснями, де ці слова ритмічно повторюються. Музика не лише робить процес навчання веселішим, але й сприяє кращому закріпленню лексики завдяки ритму, який діти легко запам'ятовують [28].

Під час навчання числівників або назв кольорів учитель може використовувати пісні, де ці слова ритмічно повторюються. Наприклад, популярні дитячі пісні англійською мовою можуть містити числа або назви кольорів, які учні співають разом з учителем або прослуховують на занятті. Ритм і мелодія допомагають краще запам'ятовувати слова завдяки музичному фону, який діти легко асоціюють із вивченими словами [32].

Використання музики або ритму допомагає учням запам'ятовувати нову лексику через повторювані дії. Наприклад, під час вивчення теми "транспорт" учитель може використовувати ритмічні вправи, де учні повторюють слова під музичний супровід або імітують рухи транспорту під ритмічну мелодію. Це сприяє створенню зв'язків між словом і дією, а також допомагає учням легше відтворювати слова у мовленнєвій діяльності [28].

Звукові ефекти, які відтворюють реальні звуки або ситуації, є важливими для створення зв'язків між словом і його природним оточенням. Такі звуки допомагають учням уявити контекст використання слова та легше запам'ятати його.

Звукові ефекти також ефективно використовуються для створення асоціацій з новими словами. Наприклад, при вивченні теми "погода" можна використовувати звуки дощу, вітру або грому, що допомагає учням асоціювати ці звуки з відповідними словами та природними явищами. Це робить засвоєння лексики більш природним і ефективним [14].

Наприклад, під час вивчення лексики, пов'язаної з погодними явищами (дощ, вітер, грім), учитель може використовувати звукові ефекти, що імітують ці явища. Коли учні чувають звук дощу або грому, вони краще асоціюють ці звуки

зі словами, що сприяє глибшому розумінню і запам'ятовуванню нової лексики. Такі звуки створюють природні асоціації, які діти легко пригадують [18].

Звукові ефекти можуть бути частиною відео, що демонструють певні дії або явища. Наприклад, під час перегляду відео про будівництво учні можуть чути звук роботи машини або інструментів. Ці ефекти підсилюють асоціацію між зображенням, звуком та словом, що допомагає учням краще зрозуміти і запам'ятати нову лексику [7].

Застосування слухових матеріалів дозволяє учням створювати глибші та багаторівневі зв'язки між словами і реальними об'єктами або ситуаціями, що значно підвищує ефективність засвоєння лексичних одиниць. Використання аудіозаписів, музики та звукових ефектів забезпечує багатоканальний підхід до навчання, який включає слухове сприйняття як важливий елемент у створенні стійких асоціативних образів.

Тактильні матеріали відіграють важливу роль у навчанні молодших школярів, оскільки вони сприяють активному залученню тактильної пам'яті, яка є важливим інструментом у процесі засвоєння нової інформації. Дослідження показують, що інтеграція тактильних стимулів у процес навчання лексики допомагає створити глибокі асоціації, які учні з легкістю відтворюють у мовленнєвій діяльності. Розглянемо, як використання реальних предметів, моделей об'єктів та інтерактивних занять допомагає засвоювати нові слова та розвивати тактильну пам'ять учнів.

Тактильні матеріали дозволяють учням взаємодіяти з реальними предметами, створюючи фізичні асоціації зі словами. Це особливо важливо для учнів молодшого віку, які активно використовують тактильне сприйняття у процесі навчання.

Реальні предмети (наприклад, моделі фруктів або іграшкові тварини) використовуються для створення фізичних зв'язків зі словами. Наприклад, вивчаючи слово "apple", учні можуть тримати в руках штучне яблуко або інший фрукт, що створює тактильний зв'язок і допомагає краще запам'ятати нову лексику [8].

Використання реальних предметів у навчанні є одним із найбільш ефективних способів створення фізичних асоціацій між словом і його сенсорним образом. Наприклад, під час вивчення теми "шкільне приладдя" учитель може принести до класу різні предмети, такі як олівець, лінійка, зошит тощо. Коли учні можуть доторкнутися до цих об'єктів, тримати їх у руках, це допомагає створити стійкий зв'язок між відчуттям предмета і його назвою, що полегшує запам'ятовування лексичних одиниць [6].

Під час уроків, де вивчається природа, учитель може використовувати такі матеріали, як листя, гілочки, камінці або квіти. Наприклад, під час вивчення лексики, пов'язаної з деревами або рослинами, учні можуть тримати в руках справжні листочки або гілки, що допомагає їм не лише асоціювати слово зі зоровим образом, але й відчувати текстуру об'єкта, формуючи таким чином глибокий сенсорний зв'язок [21].

Моделі об'єктів, такі як іграшки або зменшені копії реальних предметів, є важливим елементом у навчанні лексики, оскільки вони дозволяють учням взаємодіяти з об'єктами, які можуть бути складними для спостереження або транспортування до класу. Використання моделей забезпечує учням можливість вивчати нову лексику через фізичний контакт, що сприяє активації тактильної пам'яті.

Моделі об'єктів дозволяють учням не лише вивчати нову лексику, а й розвивати уяву. Наприклад, при вивченні теми "транспорт" можна використовувати моделі автомобілів, поїздів або літаків, щоб учні мали можливість уявити, як ці об'єкти виглядають у реальному житті і як вони функціонують [32].

Під час вивчення теми "тварини" вчитель може використовувати м'які іграшки або пластмасові моделі тварин. Учні можуть тримати ці моделі в руках, імітуючи рухи або звуки, які ці тварини видають. Це не лише допомагає створити тактильні асоціації, але й розвиває моторні навички, що робить процес навчання більш інтерактивним та ефективним [8].

Іграшки та текстуровані поверхні використовуються для створення різних

тактильних відчуттів, що допомагає учням запам'ятовувати слова, пов'язані з характеристиками об'єктів. Наприклад, вивчаючи слова "soft" (м'який) і "rough" (шорсткий), учні можуть торкатися відповідних поверхонь, що допомагає закріпити ці поняття через фізичний досвід [5].

Під час вивчення теми "їжа" учні можуть використовувати пластикові моделі фруктів або овочів, які легко впізнати. Вчитель може запропонувати учням розіграти сценки, де вони купують продукти у магазині, або просто просити їх доторкнутися до об'єктів та назвати їх. Така взаємодія дозволяє закріпити нові слова через фізичний досвід, оскільки учні поєднують слово з реальним об'єктом, який вони можуть тримати в руках [14].

Інтерактивні заняття, що включають тактильні стимули, дозволяють учням активно взаємодіяти з новою лексикою, використовуючи відчуття та рух. Такі заняття створюють умови, в яких учні можуть досліджувати, експериментувати та активно застосовувати нові слова у різних контекстах.

Гра "Знайди предмет". Учитель може організувати гру, де учні шукають предмети на дотик у мішку або коробці. Наприклад, учні можуть шукати різні моделі тварин, овочів чи інших об'єктів і, не дивлячись, намагаються визначити, що це за предмет, використовуючи лише тактильні відчуття. Після цього вони називають об'єкт англійською мовою, що допомагає створити міцну асоціацію між відчуттям і словом [16].

Використання текстурованих матеріалів (м'яких, шорстких, гладких) допомагає учням асоціювати різні текстури з конкретними словами. Наприклад, учитель може запропонувати учням вивчати слова "м'який" або "шорсткий", доторкаючись до відповідних поверхонь. Це дозволяє створити зв'язок між текстурою і лексичною одиницею, що робить процес навчання багатоканальним і ефективним [23].

Використання тактильних матеріалів у рольових іграх є особливо ефективним методом для закріплення лексичних одиниць. Наприклад, під час вивчення теми "магазин" учні можуть використовувати пластикові моделі фруктів, одягу або інших товарів, імітуючи купівлю та продаж товарів. Це

допомагає учням взаємодіяти з об'єктами та словами у реальному контексті, що сприяє кращому запам'ятовуванню і використанню лексики [18].

Застосування тактильних матеріалів у процесі навчання дозволяє створювати багаторівневі асоціації, які поєднують фізичне відчуття з новими словами. Це сприяє активному залученню учнів, створює можливості для практичного використання нових лексичних одиниць і забезпечує ефективне запам'ятовування через інтерактивну взаємодію.

Сучасні технології дозволяють інтегрувати інтерактивні засоби навчання у класну кімнату, що створює додаткові можливості для використання асоціативних методів у навчанні лексики.

Інтеграція технологічних матеріалів у навчальний процес є важливим аспектом сучасної освіти, який дозволяє зробити навчання більш інтерактивним, гнучким і ефективним. Завдяки використанню сучасних технологій, таких як інтерактивні дошки, освітні програми, додатки, планшети та комп'ютери, учні мають можливість активно взаємодіяти з навчальними матеріалами, створювати асоціативні образи та закріплювати нову лексику через багатоканальну взаємодію.

Інтерактивні дошки є потужним інструментом для візуалізації навчальних матеріалів і залучення учнів до активної взаємодії під час уроку. Вони дозволяють вчителям демонструвати зображення, відео, слайди та інтерактивні вправи, які допомагають створювати стійкі асоціації між новою лексикою та зоровими образами.

Інтерактивні дошки дозволяють вчителям створювати динамічні уроки, де учні можуть взаємодіяти з екранами, пересуваючи зображення або поєднуючи слова та картинки. Це не лише підвищує рівень залученості учнів, але й дозволяє краще засвоювати лексику через активну взаємодію з інформацією [31].

Вчитель може використовувати інтерактивну дошку для створення вправ, де учні поєднують слова із зображеннями або вибирають правильну відповідь із кількох варіантів. Наприклад, під час вивчення теми "овочі" учні можуть

переміщати зображення моркви, помідора або капусти до відповідних назв, що сприяє створенню зв'язків між словами та об'єктами. Такі інтерактивні вправи дозволяють учням самостійно працювати з матеріалом, створюючи активний навчальний процес [22].

Інтерактивні дошки дозволяють демонструвати анімації та відео, що допомагають учням бачити об'єкти у русі. Наприклад, під час вивчення лексики, пов'язаної з діями (бігти, стрибати, плавати), можна показувати короткі відеофрагменти з анімаціями або реальними людьми, які виконують ці дії. Це допомагає створити динамічні образи, що полегшують запам'ятовування і дозволяють учням краще асоціювати слова з їх значенням [29].

Сучасні освітні програми та додатки пропонують широкий спектр можливостей для вивчення лексики через інтерактивні вправи, які активізують асоціативне мислення. Вони дозволяють учням працювати з новими словами через інтерактивні ігри, завдання та візуальні матеріали, що створює можливість самостійного навчання і закріплення знань у зручній для учнів формі.

Планшети та освітні програми дають можливість індивідуального навчання, де учні можуть самостійно проходити інтерактивні вправи, що підкріплюють нові слова. Наприклад, освітні додатки для вивчення англійської мови дозволяють учням слухати вимову слів, бачити їхнє написання і навіть виконувати вправи, де потрібно поєднати звук, зображення і слово [24].

Мобільні додатки, такі як Duolingo або Lingokids, дозволяють учням вивчати нову лексику через інтерактивні завдання, такі як складання слів із літер, поєднання слів із зображеннями, ігри з перекладом тощо. Такі додатки часто використовують елементи гейміфікації (система балів, нагороди, рівні), що стимулює учнів продовжувати навчання і робить процес цікавим та захоплюючим [35].

Використання програм, таких як Kahoot! або Quizlet, дозволяє вчителям створювати власні інтерактивні тести та вправи, які учні можуть виконувати під час уроку або вдома. Наприклад, вчитель може створити завдання, де учні

обирають правильний варіант відповіді, об'єднують слова з їхніми зображеннями або заповнюють пропуски у реченнях. Це стимулює учнів активно працювати з новою лексикою, використовуючи асоціативне мислення для виконання завдань [10].

Планшети та комп'ютери є важливим інструментом для індивідуалізації навчання, оскільки вони дозволяють учням працювати у власному темпі та обирати вправи, що відповідають їхньому рівню підготовки. Інтеграція цих технологій у навчальний процес забезпечує можливість персоналізованого навчання, що допомагає закріпити нову лексику через індивідуальну роботу.

На планшетах або комп'ютерах учні можуть використовувати освітні програми, які дозволяють проходити вправи, орієнтовані на їхній рівень знань. Наприклад, під час вивчення лексики учні можуть вибирати завдання, де вони тренують нові слова через поєднання їх із зображеннями, слухають вимову або повторюють слова, слідує інструкціям програми. Це дозволяє створити індивідуальний підхід до кожного учня і забезпечити ефективне засвоєння лексики [13].

Планшети дають можливість учням грати в інтерактивні ігри, які допомагають створювати асоціативні зв'язки через візуальні, слухові та тактильні стимули. Наприклад, учні можуть грати у гру, де вони збирають предмети, що відповідають певним словами, або перетягують зображення до відповідних назв. Це допомагає їм працювати з новою лексикою у веселій, ігровій формі, що сприяє кращому запам'ятовуванню [17].

Використання комп'ютерів дозволяє учням створювати власні проекти, де вони можуть застосовувати нові слова у реальному контексті. Наприклад, учні можуть створити презентацію про улюблених тварин або фрукти, де вони додають зображення, підписи і короткі описи, використовуючи нову лексику. Це дозволяє учням не лише вивчати слова, але й інтегрувати їх у власну мовленнєву діяльність, що сприяє кращому засвоєнню [14].

Інтеграція технологічних матеріалів у навчальний процес створює умови для багатоканальної взаємодії учнів з новою лексикою, що активізує різні види

пам'яті (зорову, слухову, тактильну) та стимулює асоціативне мислення. Використання інтерактивних дошок, освітніх програм, планшетів та комп'ютерів дозволяє створювати ефективне та захоплююче навчальне середовище, де учні мають можливість вивчати нові слова через активну, інтерактивну діяльність, що значно підвищує результативність навчального процесу.

Таким чином, використання різних видів допоміжних матеріалів у навчанні лексики дозволяє створити багатоканальне середовище, де учні отримують можливість засвоювати нову інформацію через різні сенсорні канали. Це підвищує ефективність навчання і сприяє формуванню стійких асоціативних зв'язків, що допомагають молодшим школярам краще запам'ятовувати і використовувати нову лексику в реальних комунікативних ситуаціях.

Застосування допоміжних матеріалів у навчанні молодших школярів має ряд важливих переваг, які значно підвищують ефективність процесу засвоєння лексики. Використання зорових, слухових, тактильних та технологічних матеріалів дозволяє створювати різнобічні асоціативні зв'язки, що сприяють глибокому та тривалому запам'ятовуванню нової інформації. Розглянемо основні переваги такого підходу, що базується на багатоканальній взаємодії та використанні сучасних технологій.

Однією з ключових переваг застосування допоміжних матеріалів є можливість інтеграції кількох сенсорних каналів у процес навчання. Зорові образи, слухові ефекти, тактильні стимули та інтерактивні технології активізують різні види пам'яті (зорову, слухову, тактильну), що значно підвищує ефективність засвоєння. Такий багатоканальний підхід дозволяє учням одночасно отримувати інформацію через кілька сенсорних каналів, що створює багатопланові асоціативні зв'язки та сприяє довготривалому запам'ятовуванню нових слів і понять [7].

Іншою важливою перевагою є підвищення мотивації та зацікавленості учнів завдяки використанню різноманітних допоміжних матеріалів.

Застосування інтерактивних дошок, флешкарток, звукових ефектів, тактильних предметів та освітніх додатків робить процес навчання не лише інформативним, але й захоплюючим. Учні з інтересом взаємодіють із матеріалами, що дозволяє їм зануритися у навчальний процес та активно використовувати нову лексику у різних контекстах.

Використання технологій та інтерактивних елементів дозволяє включати гейміфікацію у навчальний процес, що є важливим мотивуючим фактором для дітей молодшого шкільного віку. Наприклад, інтеграція планшетів з освітніми додатками, такими як Duolingo, створює умови для змагання та досягнення нових рівнів, що стимулює дітей до активного вивчення лексики. Вони виконують завдання, здобуваючи бали та нагороди, що створює позитивне ставлення до навчання [22].

Використання інтерактивних дошок також сприяє активній участі учнів у процесі навчання, оскільки вони можуть самостійно взаємодіяти з навчальним матеріалом: переміщати об'єкти на екрані, відповідати на запитання та створювати власні малюнки. Така діяльність допомагає зберегти інтерес учнів до занять і підвищує їхню залученість [16].

Використання сучасних технологій, таких як інтерактивні дошки, планшети, комп'ютери та освітні програми, забезпечує новий рівень ефективності навчання. Вони дозволяють учням працювати у власному темпі, обирати завдання відповідно до свого рівня та інтегрувати нову лексику у мовленнєву практику через індивідуальні або групові заняття.

Завдяки планшетах та комп'ютерам учні можуть працювати з персоналізованими завданнями, що враховують їхній рівень знань. Це дозволяє адаптувати навчальний процес до індивідуальних потреб кожного учня, забезпечуючи ефективне закріплення нової лексики через інтерактивні вправи [8].

Підсумовуючи, застосування допоміжних матеріалів у навчанні лексики молодших школярів має значні переваги. Вони полегшують процес запам'ятовування завдяки багатоканальному підходу, стимулюють мотивацію та

залученість учнів через інтерактивність і різноманітність матеріалів, а також підвищують ефективність навчання завдяки використанню сучасних технологій. Такий підхід створює умови для ефективного та захоплюючого навчального процесу, де учні мають можливість інтерактивно вивчати нову лексику, використовуючи всі свої сенсорні канали, що значно підвищує результативність та мотивацію до навчання [35].

Висновки до другого розділу

У другому розділі було розглянуто різні методи та підходи, спрямовані на розвиток усного мовлення англійською мовою у молодших школярів із використанням методу асоціативних символів. Особлива увага була приділена аналізу застосування допоміжних матеріалів, таких як зорові, слухові, тактильні та технологічні ресурси, що сприяють формуванню стійких асоціативних зв'язків у свідомості учнів. Доведено, що багатоканальний підхід, який включає інтеграцію різних видів матеріалів, дозволяє максимально залучити учнів до процесу навчання та зробити його ефективнішим.

Було доведено ефективність використання асоціативного методу для розвитку усного мовлення молодших школярів за рахунок інтеграції різних видів допоміжних матеріалів. Основні висновки включають:

- Зорові матеріали (флешкартки, плакати, інтерактивні слайди) забезпечують стійке засвоєння нових слів через активацію візуальної пам'яті. Вони створюють яскраві образи, які полегшують асоціацію між лексикою та реальними об'єктами.
- Слухові матеріали (звукові ефекти, аудіозаписи, музичні фрагменти) дозволяють учням створювати аудіальні асоціації, що сприяє кращому сприйняттю й відтворенню нових мовленнєвих одиниць. Використання звуків у поєднанні зі словами активізує багатоканальний підхід до навчання.
- Тактильні матеріали (іграшки, моделі об'єктів, текстури) значно підвищують ефективність навчання, залучаючи фізичний контакт учнів із предметами. Це стимулює тактильну пам'ять і дозволяє учням асоціювати слова з реальними предметами.
- Технологічні інструменти (інтерактивні дошки, планшети, освітні додатки) створюють можливості для інтерактивного засвоєння нових слів. Вони сприяють індивідуалізації навчального процесу, дозволяючи учням працювати у власному темпі та закріплювати знання через практичні вправи.
- Багатоканальний підхід через одночасне залучення зорових, слухових і тактильних каналів підвищує ефективність формування асоціацій,

що робить процес навчання більш захопливим і результативним.

Таким чином, застосування зорових, слухових, тактильних і технологічних матеріалів забезпечує активне включення всіх сенсорних каналів у процес запам'ятовування та відтворення нової лексики, що підвищує рівень засвоєння знань.

Отже, інтеграція асоціативних символів і допоміжних матеріалів у процес навчання англійської мови є дієвим методом, який сприяє розвитку усного мовлення у молодших школярів.

РОЗДІЛ 3.

ПРАКТИКА ЗАСТОСУВАННЯ АСОЦІАТИВНОГО НАВЧАННЯ ГОВОРІННЯ УЧНІВ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ

3.1 Розробка та впровадження уроків англійської мови для початкових класів на основі методу асоціативних символів

На початкових етапах вивчення іноземної мови важливу роль відіграє розвиток усного мовлення, оскільки це одна з ключових навичок, яку учні мають засвоїти для ефективного спілкування. У молодших класах учні тільки починають знайомитися з основами мови, тому основне завдання вчителя полягає у створенні сприятливих умов для активного залучення дітей до процесу говоріння. Одним із найефективніших підходів до розвитку цієї навички є метод асоціативного навчання, що дозволяє учням не лише запам'ятовувати нові слова, а й використовувати їх у реальних комунікативних ситуаціях. Цей метод передбачає створення асоціативних зв'язків між лексичними одиницями і реальними предметами або явищами, що допомагає учням краще засвоювати нову інформацію.

Мета впровадження асоціативного навчання в початкових класах полягає у тому, щоб зробити процес вивчення англійської мови більш цікавим, інтерактивним та ефективним. Асоціативні символи допомагають учням формувати стійкі зв'язки між словами і реальними об'єктами, що сприяє більш глибокому засвоєнню лексики. Важливо зазначити, що у молодшому віці пам'ять дітей є дуже сприйнятливою до візуальних, слухових та тактильних стимулів, тому асоціативні символи можуть активізувати різні канали сприйняття інформації. Наприклад, коли учні бачать зображення предмета або чують звук, що асоціюється з певним словом, це допомагає їм швидше зрозуміти значення нового слова і краще його запам'ятати.

Використання асоціативних символів також стимулює розвиток уяви та креативного мислення у дітей, що є важливим фактором у формуванні мовленнєвих навичок. Крім того, інтерактивність таких уроків дозволяє учням брати активну участь у процесі навчання, що сприяє формуванню позитивного

ставлення до вивчення мови. Завдяки методиці асоціативного навчання діти не лише заучують слова механічно, але й вчаться використовувати їх у конкретних мовленнєвих ситуаціях, що полегшує процес говоріння і робить його природнішим та спонтаннішим.

Впровадження уроків англійської мови для молодших школярів на основі методу асоціативних символів сприяє розвитку їхньої здатності до ефективної комунікації, полегшує процес запам'ятовування лексики та робить навчання цікавим і інтерактивним. Цей підхід не лише покращує знання дітей, але й допомагає їм відчувати впевненість у своїх мовленнєвих навичках.

В межах даного дослідження була здійснена систематична робота з впровадження асоціативного методу в освітній процес вивчення англійської мови в початкових класах. Розглянемо детальніше зміст проведеної роботи.

Під час проходження педагогічної практики у початковій школі, я мала можливість впроваджувати метод асоціативних символів на уроках англійської мови з учнями молодших класів. Основна мета цього етапу практики полягала в тому, щоб перевірити ефективність цього методу на практиці, а також розробити та впровадити уроки, які б сприяли розвитку мовленнєвих навичок учнів за допомогою створення асоціацій між новими лексичними одиницями та зоровими, слуховими та тактильними символами.

Основна мета впровадження методу асоціативного навчання на уроках англійської мови в початкових класах полягала в полегшенні засвоєння нової лексики та покращенні навичок говоріння учнів.

Перед початком впровадження методу асоціативних символів, на констатувальному етапі дослідження, було необхідно визначити наявний рівень навичок говоріння учнів 3-го класу. Це дослідження дозволило встановити вихідну точку, щоб надалі оцінити прогрес кожного учня після використання асоціативного методу. У класі було 15 учнів, і кожен з них пройшов діагностику навичок говоріння, що охоплювала різні аспекти усного мовлення.

Для визначення рівня навичок говоріння були розроблені такі критерії:

- Обсяг лексичного запасу – кількість активних слів, які учень може

використовувати у мовленні.

- Правильність вимови – точність вимови англійських слів.
- Здатність будувати речення – уміння формулювати правильні за структурою речення.
- Комунікативні навички – здатність вступати в діалог, задавати та відповідати на питання.
- Флюентність мовлення – плавність і швидкість мовлення без довгих пауз.

На основі цих критеріїв було визначено чотири рівні розвитку навичок:

Високий рівень – учень володіє значним лексичним запасом, вимова правильна, речення складені граматично правильно, учень вільно спілкується, без пауз та нерозуміння.

Достатній рівень – учень має середній лексичний запас, допускає незначні помилки у вимові та граматиці, активно вступає в діалог, проте іноді робить паузи.

Середній рівень – лексичний запас обмежений, вимова потребує корекції, учень будує прості речення, може відповідати на запитання, але його мовлення не плавне.

Початковий рівень – учень має дуже обмежений лексичний запас, вимова значно спотворена, виникають труднощі з побудовою речень, мовлення фрагментарне, учень уникає комунікації.

Для оцінки рівнів кожного учня було проведено серію індивідуальних завдань, які враховували вікові особливості учнів 3 класу та їх базові знання англійської мови. Завдання полягали у наступному:

- Називання предметів: учням показували флешкартки із зображенням складніших предметів (наприклад, меблі, види транспорту, їжа), і вони мали назвати ці предмети англійською мовою. Наприклад, для зображення літака учень мав сказати "This is an airplane."

- Побудова речень: учням пропонували скласти речення, використовуючи два-три задані слова. Наприклад, зі словами "chair" та "sit," учень мав сказати: "I sit on a chair."

- Діалогічна взаємодія: учні брали участь у короткому діалозі з учителем. Наприклад:

Учитель: "How do you get to school?"

Учень: "I go to school by bus."

- Опис ситуацій: учням пропонували описати, що відбувається на більш деталізованих картках. Наприклад, картка із сім'єю, яка обідає на кухні. Учні мали сказати: "A family is eating lunch in the kitchen. There are plates and glasses on the table."

Ці завдання були спрямовані на активізацію словникового запасу учнів та розвиток їхніх навичок усного мовлення на рівні, відповідному їхньому віку.

На основі результатів цих завдань було оцінено рівень кожного учня за вказаними критеріями (Додаток А):

Таблиця 1. Результати констатувального етапу дослідження

Ім'я учня	Обсяг лексичного запасу	Правильність вимови	Здатність будувати речення	Комунікативні навички	Флюентність мовлення	Загальний рівень
Олексій	Достатній	Високий	Достатній	Достатній	Середній	Достатній
Марія	Високий	Високий	Високий	Високий	Високий	Високий
Катерина	Середній	Середній	Достатній	Середній	Середній	Середній
Олег	Достатній	Достатній	Середній	Середній	Середній	Середній
Настя	Початковий	Початковий	Початковий	Початковий	Початковий	Початковий
Володимир	Високий	Високий	Високий	Високий	Високий	Високий
Аня	Середній	Достатній	Середній	Достатній	Середній	Середній
Микола	Початковий	Початковий	Початковий	Середній	Початковий	Початковий
Софія	Достатній	Високий	Достатній	Достатній	Достатній	Достатній
Богдан	Високий	Високий	Високий	Високий	Високий	Високий
Віка	Середній	Достатній	Середній	Середній	Середній	Середній

Продовження табл. 1

Роман	Достатній	Середній	Достатній	Середній	Середній	Середній
Юля	Високий	Високий	Високий	Високий	Високий	Високий
Іван	Початковий	Початковий	Початковий	Середній	Початковий	Початковий
Ліза	Середній	Достатній	Достатній	Достатній	Достатній	Достатній

Згідно з результатами оцінювання, можна побачити, що 4 учні (Марія, Володимир, Богдан і Юля) демонструють високий рівень навичок говоріння, що означає, що вони вільно використовують лексику, мають правильну вимову і добре орієнтуються в комунікативних ситуаціях. Інша частина класу перебуває на достатньому та середньому рівнях, демонструючи потребу в додатковій практиці для покращення вимови, обсягу лексики та флюентності мовлення.

Таким чином, ця оцінка наявного рівня дозволила розробити стратегії для покращення кожного аспекту навичок учнів шляхом впровадження методу асоціативних символів.

Після визначення початкового рівня знань учнів було розроблено серію інтерактивних уроків, що включали використання асоціативних символів для покращення навичок говоріння. У кожному уроці учні залучалися до активних дій, що сприяли засвоєнню нової лексики через різні канали сприйняття. Методика включала не тільки традиційні форми навчання, а й інтерактивні вправи, які розвивали мовленнєві навички молодших школярів.

Як вже було визначено раніше в цьому дослідженні, асоціативний метод дозволяє створювати стійкі зв'язки між новими словами і вже знайомими учням об'єктами чи явищами через використання різних сенсорних каналів: зорового, слухового і тактильного. Цей підхід також сприяв залученню учнів до активної участі в навчальному процесі, підвищуючи їхню мотивацію та інтерес до вивчення англійської мови.

Під час моєї педагогічної практики в 3-му класі, я розробляла та впроваджувала уроки англійської мови, орієнтовані на використання методу асоціативних символів. Ця методика була спрямована на розвиток мовленнєвих

навичок учнів через використання багатосенсорних стимулів – зорових, слухових і тактильних символів. Завданням кожного уроку було не лише запам'ятовування нової лексики, але й активне її використання у реальних комунікативних ситуаціях.

Основною метою проведених занять було створення умов, за яких учні мали можливість використовувати нову лексику як у групових, так і в індивідуальних завданнях. Активності були спрямовані на те, щоб учні самостійно відкривали для себе нові слова, асоціюючи їх із образами, звуками та тактильними відчуттями.

Наприклад, під час планування уроку на тему «Подорожі» було вирішено обрати 6 основних слів, таких як "train", "airplane", "luggage", "ticket", "passport" та "hotel". Учні вже мали базові знання про кілька слів із цієї теми, тому завданням було не лише ознайомити їх із новою лексикою, а й навчити використовувати ці слова в реченнях та діалогах, пов'язаних із подорожами. Для цього під час уроку використовували рольові ігри, наприклад, діалог у касі:

Учитель: "How can I help you?"

Учень: "I need a ticket to London, please."

На кожному уроці обирали від 5 до 8 нових слів, щоб учні могли поступово засвоювати матеріал і застосовувати його у різних мовленнєвих контекстах. Це допомогло учням опанувати лексику, необхідну для базового спілкування у ситуаціях, пов'язаних із подорожами.

Під час планування було також враховано, що уроки повинні бути динамічними, з великою кількістю різноманітних видів діяльності, щоб підтримувати інтерес учнів. Тому кожен урок був розділений на кілька етапів: введення нових слів, інтерактивні вправи для їхнього закріплення та комунікативні завдання, де учні використовували нову лексику в ігрових ситуаціях.

На етапі створення асоціативних символів важливо було забезпечити учням можливість взаємодіяти з новими словами через різні сенсорні канали. Для кожної лексичної одиниці було розроблено зорові, слухові та тактильні

символи, що допомагали учням запам'ятати та зрозуміти нові слова.

Наприклад, при вивченні слова "bicycle" було використано комплексний підхід із залученням різних органів чуття. Учнім показували флешкартку із зображенням велосипеда, одночасно програвали звук дзвоника велосипеда. Крім того, учні мали можливість торкнутися невеликої моделі велосипеда, щоб створити тактильну асоціацію. Після цього вони слухали речення: "This is a bicycle. I ride my bicycle to school." Такий підхід сприяв створенню міцних асоціацій між словом, його візуальним, слуховим і тактильним образом, що значно покращило запам'ятовування.

Інтерактивні презентації на інтерактивній дошці стали ефективним засобом для створення зорових і слухових асоціацій. Наприклад, під час вивчення теми «Транспорт» учні бачили анімовані зображення різних видів транспорту, таких як автомобіль, потяг чи літак, і слухали характерні звуки: звук двигуна, гудок потяга або шум реактивного літака. Слово "train" супроводжувалося зображенням потяга і звуком його гудка, що допомагало краще закріпити нову лексику. Учні також активно взаємодіяли з матеріалом, пересуваючи зображення транспорту на дошці до відповідного звуку або створюючи власні прості речення на зразок: "The train goes to the station." Такий інтерактивний підхід сприяв підвищенню зацікавленості та покращенню запам'ятовування.

Кожен урок було побудовано за структурою, яка забезпечувала поступове введення, закріплення та активне використання нових лексичних одиниць.

На початку кожного уроку нова лексика вводилася через зорові, слухові та тактильні символи. Наприклад, під час вивчення слова "umbrella" учням спершу показували флешкартку із зображенням парасольки, а потім програвали звук дощу. Додатково учні могли потримати справжню парасольку, відчуючи її структуру. Цей багатосенсорний підхід дозволяв їм не лише запам'ятовувати слово через зображення та звук, а й асоціювати його з реальним об'єктом, що допомагало глибше зрозуміти та закріпити нову лексику.

Учні активно залучалися до процесу введення нових слів, відповідаючи на запитання вчителя, повторюючи слова та складаючи прості речення. Наприклад, після введення слова "bicycle" учні могли сказати: "I ride a bicycle" або "The bicycle is red." Використання зорових, слухових та тактильних символів під час таких вправ допомагало закріплювати нову лексику та розвивати мовленнєві навички.

Після знайомства з новими словами учні виконували інтерактивні вправи для їх закріплення. Однією з найпопулярніших серед дітей була гра "Вгадай транспорт," де вони повинні були поєднати зображення видів транспорту (наприклад, потяг, літак, автобус) з відповідними словами. Ця вправа дозволяла використовувати створені асоціації, тренуючи не лише пам'ять, але й уважність та мовленнєву активність.

Іншою популярною вправою було сортування фруктів за кольорами або формами. Учні отримували набір карток із зображеннями фруктів і повинні були розподілити їх за кольорами (жовті, червоні, зелені) або за формою (круглі, овальні). Такі вправи не тільки допомагали закріпити лексику, але й розвивали логічне мислення учнів.

У комунікативній частині уроку учні брали участь у рольових іграх, які давали можливість використовувати вивчену лексику в реальних ситуаціях. Одним з прикладів була ситуація «Купівля фруктів у магазині». Один учень виконував роль продавця, інший – покупця. Для підтримки комунікації, учням надавалися символи-підказки: флешкартки із зображенням фруктів або моделі фруктів, які вони могли тримати в руках під час розмови.

Учні активно використовували нову лексику, задаючи та відповідаючи на запитання. Наприклад, покупець міг запитати: "How much is the banana?" або "Do you have apples?", а продавець відповідав: "Yes, I have apples. They cost one dollar". Ця вправа не тільки допомагала учням використовувати нові слова в контексті, але й розвивала їхні комунікативні навички та впевненість у мовленні.

При впровадженні асоціативного методу в освітній процес важливу роль

відіграє ретельний вибір завдань та вправ.

Групові завдання дозволяли учням працювати разом, що допомагало не лише закріпити нові слова, але й розвивати навички комунікації. Наприклад, на уроці, присвяченому темі "Фрукти", учні працювали в командах, отримуючи картки з різними завданнями. Одне з групових завдань полягало в тому, щоб учні по черзі витягали картку із зображенням фрукта, описували його англійською мовою, а інші учасники групи мали відгадати, який саме фрукт описується. Ця вправа стимулювала використання нової лексики, розвивала вміння будувати речення, а також активізувала роботу в команді.

Індивідуальні завдання були ефективним інструментом для розвитку асоціативного мислення учнів. Наприклад, під час уроку на тему «Погода» учні отримували завдання скласти речення, використовуючи нові слова. В одній із вправ учень отримував флешкартку із зображенням сонячного дня і мав сказати: "It is sunny today" або "The sun is shining." Такі завдання допомагали учням не тільки закріплювати лексику, але й вчитися будувати логічно пов'язані речення, що сприяло розвитку їхньої мовленнєвої компетентності.

Ігрові активності залишалися невід'ємною частиною навчального процесу. Наприклад, гра "Склади пазл" була адаптована для теми «Погода». Учні пропонували набір карток із зображеннями різних погодних умов, таких як сонце, дощ, сніг, а також окремі картки з написами "sunny," "rainy," "snowy" тощо. Завданням було поєднати картки із зображеннями та словами, утворюючи правильні пари. Ця активність не лише сприяла закріпленню нової лексики, але й розвивала зорову пам'ять, асоціативне мислення та практичні навички використання англійської мови.

Іншою грою було "Хто я?", де один з учнів витягував картку з назвою фрукта і тримав її на лобі так, щоб він не бачив назви, а інші учні мали описати фрукт, не називаючи його напряму. Наприклад, вони могли сказати: "It's yellow, long, and you peel it before eating." Ця гра не лише сприяла розвитку мовленнєвих навичок, але й допомагала учням закріплювати лексичні одиниці через асоціації.

Асоціативний метод сприяв не лише ефективному вивченню нової лексики, але й її довготривалому запам'ятовуванню завдяки регулярному закріпленню через інтерактивні завдання. Закріплення лексичних одиниць було важливим етапом навчання, оскільки воно дозволяло учням не просто механічно запам'ятовувати слова, а використовувати їх у різних комунікативних ситуаціях.

На кожному уроці учні постійно поверталися до вже вивчених слів через повторення та взаємодію. Наприклад, у грі "Магазин" учні брали на себе ролі покупців і продавців, де вони використовували флешкартки з зображенням фруктів як товар, а слова, які вони вивчили, для запитання та відповіді. Один учень питав: "Do you have apples?", а інший відповідав: "Yes, I have apples. How many would you like?". Це не тільки дозволяло закріпити нові слова, але й розвивало вміння використовувати лексику в контексті.

Рольові ігри також стали важливим елементом закріплення лексики. Наприклад, у сценці "На ринку" учні імітували ситуації, в яких вони купували або продавали фрукти. Вони мали використати всі вивчені слова, а вчитель надавав їм символи-підказки у вигляді карток із зображеннями або реальних предметів, щоб підтримати їх у процесі мовлення.

Зворотний зв'язок від учителя та однокласників відігравав важливу роль у процесі закріплення матеріалу. Після кожної вправи вчитель допомагав учням виправляти помилки, підкреслював успішні моменти та мотивував учнів використовувати нові слова в наступних завданнях. Це дозволило створити позитивне середовище для навчання, де учні могли відчувати себе впевнено під час мовленнєвої практики.

Загалом, впровадження асоціативних символів у процес навчання англійської мови у 3-му класі значно полегшило засвоєння нової лексики учнями. Завдяки інтерактивним завданням та іграм, учні не лише запам'ятовували нові слова, але й активно використовували їх у реальних комунікативних ситуаціях, що сприяло розвитку їхньої мовленнєвої компетенції.

Зворотний зв'язок від учнів показав, що використання асоціативних символів викликало у них зацікавленість та підвищувало їхню мотивацію до вивчення нової лексики. Багато учнів зазначали, що їм було легше запам'ятовувати нові слова завдяки візуальним і слуховим підказкам. Наприклад, після кількох уроків учні вже могли називати слова, просто побачивши картинку чи почувши відповідний звук, що демонструє успішність асоціативних зв'язків.

Учні реагували на символи з ентузіазмом, особливо на ігрові та інтерактивні активності. Рольові ігри та вправи на поєднання карток із зображеннями та словами сприяли не лише засвоєнню нової лексики, але й розвитку навичок співпраці, взаємодії в групі.

Проте, у процесі засвоєння нових слів виникали й певні труднощі. Деякі учні мали проблеми з використанням тактильних символів, оскільки їм було важко поєднувати фізичні об'єкти з абстрактними словами. Наприклад, учень міг тримати модель фрукта, але не завжди вдавалося правильно згадати його назву англійською мовою. У таких випадках учитель надавав додаткові підказки або використовував інші символи, щоб закріпити асоціацію.

Також певні труднощі виникали з інтерактивними технологіями, оскільки деякі учні не одразу освоїли використання інтерактивної дошки або планшетів. Проте після кількох уроків учні звикли до нових засобів і активно залучалися до процесу.

Отже, зворотний зв'язок показав, що асоціативний метод позитивно впливав на учнів, сприяючи кращому запам'ятовуванню та активному використанню нової лексики в комунікативних ситуаціях. Учні відчували себе більш впевненими під час мовлення, а використання символів робило процес навчання більш захопливим і результативним.

3.2 Аналіз результатів застосування асоціативного навчання навичок говоріння

Для оцінки ефективності впровадження асоціативного методу в навчання

молодших школярів було проведено детальний аналіз результатів, отриманих після серії уроків з використанням асоціативних символів. Аналіз здійснювався на основі спостережень за розвитком мовленнєвих навичок учнів, їхньої активності під час уроків, а також підсумкових тестів, які були спрямовані на перевірку рівня засвоєння нової лексики та її використання в комунікативних ситуаціях.

Аналіз включав кілька етапів:

- *Спостереження за активністю учнів під час проведення уроків.*

Важливим аспектом було визначити, наскільки активно учні брали участь в інтерактивних вправах, рольових іграх і завданнях з використанням символів. Спостереження показали, що асоціативні символи сприяли значному підвищенню активності учнів. Вони стали впевненішими у використанні нових слів, особливо в комунікативних завданнях, що вимагали активного мовлення.

Спостереження за активністю учнів під час уроків, проведених із використанням асоціативних символів, дало важливі результати щодо їхнього залучення до навчального процесу. Вже з перших уроків стало помітно, що учні демонстрували вищий рівень зацікавленості та мотивації, порівняно з традиційними методами навчання. Ключовим фактором стало поєднання візуальних, слухових та тактильних асоціацій, які активізували різні канали сприйняття інформації та забезпечували інтерактивну взаємодію з новими словами.

На етапі введення нової лексики учні активно брали участь у процесі навчання завдяки використанню флешкарток, аудіозаписів і моделей об'єктів. Візуальні символи, такі як яскраві зображення фруктів, тварин або шкільного приладдя, не лише утримували увагу дітей, але й сприяли швидшому формуванню асоціацій між новими словами та їхніми значеннями. Учні намагалися повторювати нові слова після вчителя, дивлячись на зображення або тримаючи відповідний предмет у руках, що підвищувало їхню впевненість у використанні нових лексичних одиниць. Наприклад, під час вивчення слова "apple" учні не просто називали його, а й активно взаємодіяли з предметом:

спостерігали за його формою на картці, слухали звук відкушування яблука та тримали модель фрукта, що допомогло їм краще запам'ятати слово.

Важливо відзначити, що під час інтерактивних вправ, таких як гра "Знайди пару" або сортування предметів, учні демонстрували високу активність і взаємодію один з одним. Вони не просто механічно виконували завдання, а активно залучалися до процесу, намагаючись поєднати слово із відповідним зображенням або предметом. Наприклад, коли учням пропонувалося поєднати зображення тварини зі звуком, вони активно обговорювали це між собою, допомагали однокласникам, які мали труднощі, що сприяло розвитку комунікативних навичок та кооперації в групах.

Особливо ефективними стали рольові ігри, де учні мали можливість використовувати нові слова в реальних ситуаціях. Розігрування сценок, таких як "Купівля фруктів" або "Відвідування зоопарку", показало, що учні стають більш впевненими у використанні вивчених слів у мовленнєвих ситуаціях. Вони спиралися на асоціативні символи, які допомагали їм згадати необхідні слова і правильно будувати речення. Важливо відзначити, що навіть учні з початковим рівнем володіння мовою змогли активно брати участь у цих вправах завдяки підказкам у вигляді флешкарток або тактильних предметів, що підтримували їхню впевненість і заохочували до активного мовлення.

- *Оцінка засвоєння лексичних одиниць за допомогою підсумкових тестів і контрольних завдань.*

Після завершення циклу уроків, побудованих на основі методу асоціативних символів, учні пройшли підсумкові тести та контрольні завдання для оцінки рівня засвоєння нових лексичних одиниць. Основними критеріями оцінювання стали правильне визначення значення слів, їх вимова та вміння використовувати слова у мовленнєвих ситуаціях. Для кожного аспекту були розроблені окремі завдання: тести на відповідність слова його значенню, усні вправи на вимову та діалогічні вправи для перевірки практичного застосування лексики.

Тестові завдання включали вибір правильного слова відповідно до

зображення, яке показувалося на інтерактивній дошці, або прослуховування звукових фрагментів і вибір відповідного слова. Це дозволило оцінити, наскільки учні здатні розпізнавати та асоціювати слова з реальними об'єктами чи ситуаціями. Більшість учнів продемонстрували високий рівень розуміння та легко справилися із завданнями на визначення значення слів. Наприклад, під час вправ на тему «Фрукти» учні впевнено обирали правильні слова для зображень яблука, банана або апельсина.

Під час усних завдань учні демонстрували правильну вимову нових лексичних одиниць, яку вони засвоїли за допомогою слухових і зорових символів. Навіть ті учні, які на початковому етапі мали труднощі з вимовою, показали прогрес завдяки практиці з використанням звукових підказок. Наприклад, слово "apple" учні вимовляли правильно, спираючись на асоціативний зв'язок між вимовою і зображенням або звуком відкушування яблука, який вони чули раніше.

- *Оцінка змін у мовленнєвій активності учнів.*

Важливим критерієм оцінки стало підвищення активності учнів у мовленнєвих ситуаціях. Оцінка змін у мовленнєвій активності учнів стала важливим показником ефективності використання асоціативного методу. На початковому етапі впровадження методики деякі учні демонстрували стриманість та нерішучість у використанні нової лексики. Це проявлялося у небажанні брати участь у комунікативних завданнях або помилках у використанні слів під час діалогів. Проте після кількох уроків, побудованих на використанні асоціативних символів, ситуація значно змінилася.

Поступово, завдяки зоровим, слуховим і тактильним асоціаціям, учні почали активніше використовувати нові лексичні одиниці у спонтанному мовленні. Вони стали впевненіше включати нові слова у відповіді під час рольових ігор, а також під час роботи у парах та групах. Це особливо помітно під час виконання вправ, де учні були заохочені до використання нової лексики в імпровізованих діалогах. Наприклад, під час рольових ігор на тему "Магазин", учні, які на початку уроків вагалися, тепер активно використовували нові слова

без підказок учителя.

Окрім цього, збільшилася кількість випадків використання нових слів у спонтанному мовленні поза межами запланованих комунікативних завдань. Учні почали вживати нові лексичні одиниці у повсякденних діалогах з учителем та однокласниками, що свідчить про успішне засвоєння та закріплення матеріалу. Така мовленнєва активність стала важливим показником ефективності впровадженої методики асоціативного навчання.

- *Аналіз зворотного зв'язку від учнів та вчителя.*

Аналіз зворотного зв'язку від учнів і вчителя показав, що методика асоціативного навчання позитивно вплинула на процес засвоєння нової лексики та підвищила загальний рівень зацікавленості в навчанні. Учні вказували на те, що використання різних видів символів – зорових, слухових і тактильних – допомогло їм краще запам'ятовувати слова, оскільки асоціації були яскравими та легко запам'ятовувалися. Вони також відзначили, що інтерактивні ігри, у яких вони брали участь, не тільки зробили уроки цікавішими, але й допомогли зрозуміти, як можна використовувати нові слова у реальних мовленнєвих ситуаціях. Особливо підкреслювалась роль рольових ігор, які дозволяли застосувати нову лексику у комунікативному контексті.

Вчитель також підтвердив, що учні показали значний прогрес у мовленнєвій активності. Він зазначив, що метод асоціативних символів допоміг не тільки засвоїти лексику, але й сприяв загальному розвитку комунікативних навичок. Учні стали активніше взаємодіяти один з одним, використовувати нові слова у своїх відповідях, що свідчить про успішне закріплення матеріалу. Вчитель також зауважив, що інтеграція ігор та інтерактивних вправ підвищила рівень залученості дітей у навчальний процес, оскільки вони з більшим інтересом брали участь у всіх етапах уроку.

Крім цього, оцінювання успішності учнів здійснювалося через кілька ключових методів, що дозволили отримати об'єктивну картину їхніх досягнень після впровадження асоціативного методу навчання. Зокрема, було використано тестування, усне опитування та участь у рольових іграх. Кожен із цих методів

дозволяв оцінити різні аспекти володіння новою лексикую та мовленнєвими навичками.

- Тестування. Тестування включало завдання на перевірку засвоєної лексики, де учні повинні були поєднати зображення з відповідними словами, заповнити пропуски у реченнях та перекласти слова на англійську мову. Така форма оцінювання дозволила перевірити, наскільки учні запам'ятали нові лексичні одиниці, використовуючи асоціативні символи. Результати тестів показали, що учні, які активно використовували асоціації під час уроків, краще справлялися із завданнями, ніж ті, хто надавав перевагу механічному запам'ятовуванню.

- Усне опитування. Під час усного опитування учням було запропоновано відповісти на запитання, використовуючи нову лексику. Наприклад, вони мали описати фрукт або тварину, яку вони вивчили, або розповісти про шкільне приладдя, використовуючи нові слова. Усне опитування дало змогу перевірити, наскільки вільно учні використовують нову лексику у мовленнєвій діяльності, та оцінити правильність їхньої вимови. Результати показали, що більшість учнів добре впоралися з цим завданням, особливо ті, хто активно використовував слухові й тактильні символи під час уроків.

- Рольові ігри. Участь у рольових іграх дала можливість оцінити комунікативні навички учнів, здатність будувати речення та застосовувати нові лексичні одиниці у контексті. Учні брали участь у іграх, де їм доводилося використовувати нові слова в реальних ситуаціях, таких як купівля фруктів у магазині або замовлення у кафе. Це дозволило побачити, як добре вони засвоїли лексику та чи можуть вони використовувати її для вираження своїх думок. Виявилось, що рольові ігри допомогли учням закріпити нові слова та покращити свою комунікативну впевненість.

Використання асоціативних символів виявилось дуже ефективним для розвитку мовленнєвих навичок учнів початкової школи. Тестування, усне опитування та участь у рольових іграх показали, що учні, які застосовували асоціативні символи, досягли кращих результатів у засвоєнні лексики та її

використанні у мовленні. Цей метод допоміг не лише запам'ятовувати нові слова, але й активно використовувати їх у комунікативних ситуаціях, що є головним показником успішності навчання англійської мови.

Динаміка змін на підсумковому етапі дослідження показує суттєве покращення мовленнєвих навичок учнів завдяки застосуванню методу асоціативного навчання (Додаток Б):

Таблиця 2. Результати підсумкового етапу дослідження

Ім'я учня	Обсяг лексичного запасу	Правильність вимови	Здатність будувати речення	Комунікативні навички	Флуентність в мовленні	Загальний рівень
Олексій	Високий	Високий	Високий	Високий	Високий	Високий
Марія	Високий	Високий	Високий	Високий	Високий	Високий
Катерина	Високий	Високий	Високий	Високий	Високий	Високий
Олег	Високий	Високий	Високий	Високий	Високий	Високий
Настя	Середній	Середній	Середній	Середній	Середній	Середній
Володимир	Високий	Високий	Високий	Високий	Високий	Високий
Микола	Достатній	Високий	Високий	Високий	Високий	Високий
Софія	Високий	Високий	Високий	Високий	Високий	Високий
Богдан	Високий	Високий	Високий	Високий	Високий	Високий
Віка	Високий	Високий	Високий	Високий	Високий	Високий
Роман	Достатній	Високий	Високий	Високий	Високий	Високий
Анна	Високий	Високий	Високий	Високий	Високий	Високий
Іван	Середній	Середній	Середній	Середній	Середній	Середній
Ліза	Високий	Високий	Високий	Високий	Високий	Високий

Порівняно з попередніми результатами, значна частина учнів продемонструвала покращення у всіх ключових аспектах:

- Обсяг лексичного запасу: Більшість учнів показали збільшення обсягу лексики. Якщо на початковому етапі багато учнів мали "достатній" або "середній" рівень, то після впровадження асоціативного методу більшість учнів досягли "високого" рівня. Це свідчить про те, що завдяки використанню

зорових, слухових та тактильних символів учні легше запам'ятовували нові слова і змогли значно розширити свій лексичний запас.

- **Правильність вимови:** На попередньому етапі багато учнів мали труднощі з вимовою нових слів, особливо ті, хто починав з початкового або середнього рівня. Після впровадження інтерактивних вправ та використання аудіозаписів і звукових ефектів більшість учнів досягли високого рівня правильності вимови. Це підтверджує ефективність слухових символів у закріпленні правильної вимови нових лексичних одиниць.

- **Здатність будувати речення:** До впровадження методики лише декілька учнів мали високий рівень здатності будувати речення. Після впровадження методу більшість учнів показали значне покращення, демонструючи вміння використовувати нові слова у повноцінних реченнях. Ігри та рольові вправи допомогли учням легше опанувати структуру речень та інтегрувати нові слова в реальні комунікативні ситуації.

- **Комунікативні навички:** На початковому етапі більшість учнів мали середній або достатній рівень комунікативних навичок. Завдяки впровадженню ігор, інтерактивних вправ та рольових ситуацій, більшість учнів покращили свої навички до високого рівня. Учні стали більш впевненими у використанні нових лексичних одиниць, а метод асоціативного навчання сприяв їх активному залученню у комунікативні завдання.

- **Флуентність в мовленні:** Якщо на попередньому етапі значна кількість учнів демонструвала середній рівень флуентності, то після застосування асоціативного методу більшість учнів досягли високого рівня. Використання асоціативних символів та інтерактивних матеріалів допомогло учням швидше та впевненіше застосовувати нові слова у мовленні, що покращило їхню флуентність.

- **Загальний рівень:** На підсумковому етапі загальний рівень мовленнєвих навичок значно зріс. Якщо на початку лише декілька учнів мали високий загальний рівень, то після впровадження методики більшість учнів показали високий рівень володіння лексиною, вимовою, здатністю будувати

речення та комунікативними навичками.

Таким чином, динаміка змін підтверджує ефективність методу асоціативного навчання, оскільки більшість учнів значно покращили свої мовленнєві навички у всіх аспектах.

Аналізуючи динаміку змін на підсумковому етапі, можна виділити кілька важливих моментів:

- Збільшення кількості учнів із високим рівнем лексичних навичок: Якщо на початковому етапі дослідження лише кілька учнів демонстрували високий рівень володіння лексикою, то на підсумковому етапі значна частина учнів досягла цього рівня. Це результат систематичного використання асоціативних символів, які не тільки допомогли учням запам'ятати слова, але й сприяли розвитку здатності використовувати ці слова в мовленні. Крім того, учні, які починали з початкового рівня, поступово покращили свої навички завдяки повторюваним ігровим завданням та інтерактивним методам навчання.

- Покращення правильності вимови: Як зазначалося раніше, слухові символи, які активно використовувалися під час навчання, сприяли значному покращенню вимовних навичок учнів. На попередньому етапі учні часто плутали звуки або припускалися помилок у вимові нових лексичних одиниць. Проте завдяки інтерактивним вправам, аудіозаписам та повторенню вимови під час рольових ігор учні змогли вдосконалити свої вимовні навички. Це особливо було помітно серед тих учнів, які на початку дослідження демонстрували початковий рівень правильності вимови.

- Значне покращення здатності будувати речення: Одним із ключових результатів застосування методу асоціативного навчання стало покращення здатності учнів будувати повноцінні речення. До впровадження методу більшість учнів демонстрували середній або початковий рівень у цьому аспекті. Вони могли запам'ятовувати окремі слова, але мали труднощі з їх поєднанням у речення. Після впровадження методики більшість учнів стали значно впевненішими у створенні речень, зокрема завдяки тому, що асоціативні символи допомагали їм краще запам'ятовувати не тільки окремі слова, а й

контексти, в яких ці слова можна використовувати.

- Підвищення комунікативних навичок: Використання асоціативного методу дозволило учням не лише запам'ятовувати лексику, але й активно використовувати її у комунікативних ситуаціях. Після кожного уроку учні брали участь у рольових іграх, де мали можливість застосовувати нову лексику у діалогах. Це допомогло розвинути комунікативну впевненість та навички інтеракції з іншими учнями. Особливо помітний прогрес був у тих учнів, які на попередньому етапі мали початковий або середній рівень комунікативних навичок.

- Ріст флуентності мовлення: Після впровадження методу учні демонстрували значне покращення флуентності мовлення. Якщо раніше вони часто затиналися або довго підбирали слова, то на підсумковому етапі більшість учнів вільніше використовували нові лексичні одиниці у своїх висловлюваннях. Це підтверджує, що метод асоціативного навчання сприяє не тільки засвоєнню лексики, але й розвитку мовленнєвої швидкості та впевненості.

- Загальне покращення навчальних результатів: Враховуючи всі аспекти мовленнєвих навичок, можна стверджувати, що метод асоціативного навчання виявився ефективним для підвищення загального рівня володіння англійською мовою. Більшість учнів перейшли на вищий рівень за всіма критеріями, а ті, хто мали початковий рівень, досягли середнього або достатнього рівня. Це підтверджує гнучкість методу та його придатність для роботи з учнями різного рівня підготовки.

Аналіз результатів підсумкового етапу дослідження свідчить про те, що впровадження асоціативного методу навчання значно покращує мовленнєві навички учнів початкової школи. Учні не тільки засвоїли нову лексику, але й стали активніше використовувати її у мовленні, демонструючи впевненість і флуентність.

Впровадження методу асоціативних символів у навчання англійської мови для учнів початкових класів виявилось ефективним підходом для покращення їхніх мовленнєвих навичок. На основі аналізу результатів, проведених у процесі

діагностичних тестувань, усних опитувань та рольових ігор, було виявлено значний прогрес у засвоєнні лексичних одиниць та їх активному використанні в комунікативних ситуаціях. Учні демонстрували покращення в обсязі лексичного запасу, правильності вимови, здатності будувати речення, а також у комунікативних та мовленнєвих навичках загалом.

Після впровадження методу асоціативних символів більшість учнів підвищили свої показники в таких важливих аспектах, як обсяг лексичного запасу та правильність вимови. Особливо помітно було покращення у учнів із початковим та середнім рівнем володіння лексику, які продемонстрували здатність швидше засвоювати нові слова та активніше використовувати їх під час комунікативних вправ. Рольові ігри, інтерактивні завдання та використання візуальних, слухових і тактильних символів допомогли учням інтегрувати нову лексику у своє мовлення, а також зробили навчання більш захоплюючим і доступним.

Зокрема, учні з початковим рівнем навичок значно підвищили свої мовленнєві можливості, що свідчить про ефективність методу для різних груп учнів. Діти із середнім рівнем змогли значно покращити свої комунікативні навички та впевненість під час використання нової лексики в реальних ситуаціях. Водночас учні з вищим рівнем змогли закріпити свою знання та розширити словниковий запас, використовуючи нові слова більш вільно та креативно.

Впровадження асоціативного методу в навчання молодших школярів продемонструвало високу ефективність у засвоєнні нової лексики через активне залучення учнів до процесу навчання за допомогою зорових, слухових і тактильних символів. Використання різних інтерактивних завдань та рольових ігор сприяло розвитку мовленнєвих навичок, а багатоканальний підхід значно полегшив запам'ятовування нових слів. Попри певні труднощі, учні швидко адаптувалися до нових методів, що дозволило підвищити їхню зацікавленість і мотивацію до вивчення англійської мови.

З огляду на результати проведеного дослідження, доцільно надати

рекомендації та пропозиції щодо впровадження асоціативного методу в освітній процес вивчення англійської мови в початковій школі.

Успішність застосування асоціативного методу значною мірою залежить від того, наскільки він адаптований до конкретних учнів. У класі завжди є діти, які по-різному сприймають інформацію. Наприклад, деякі учні мають сильнішу зорову пам'ять і краще запам'ятовують нові слова, коли вони бачать відповідні образи, такі як флешкартки або ілюстрації. Інші ж учні можуть краще сприймати інформацію на слух, тому для них важливо доповнювати лексичні одиниці звуковими асоціаціями, наприклад, звуками, які супроводжують певні предмети або дії. Також є діти, які краще навчаються через фізичну взаємодію з об'єктами, тому використання реальних предметів або тактильних матеріалів буде особливо ефективним для них. Важливо, щоб на кожному уроці були враховані потреби кожної категорії учнів, що дозволить кожному з них максимально ефективно засвоювати матеріал. Для цього вчитель може проводити невеликі опитування або спостереження, щоб визначити, які види асоціацій найбільш підходять кожній дитині, і створювати індивідуальні завдання для кожної групи.

На початковому етапі навчання нової лексики важливо забезпечити учнів простими вправами, щоб вони могли легко зрозуміти і засвоїти матеріал. Наприклад, першою вправою може бути поєднання слова і зображення на флешкартках. На цьому етапі учні звикають до нових слів, асоціюючи їх із візуальними або звуковими образами. Проте після кількох уроків слід поступово збільшувати рівень складності завдань. Наступним етапом можуть бути вправи, де учні складають речення з новими словами або беруть участь у діалогах на основі теми, яку вони вивчають. Наприклад, після того, як учні засвоїли лексику на тему «Фрукти», можна запропонувати їм скласти діалог між покупцем і продавцем у фруктовому магазині. Важливо, щоб кожне нове завдання було трохи складнішим за попереднє, але не занадто важким, щоб учні продовжували відчувати успіх і не втрачали мотивації до навчання.

Проектні завдання є чудовим способом допомогти учням застосовувати

нові слова у творчій і практичній формі. Наприклад, учні можуть створювати власні малюнки або колажі, які символізуватимуть певні лексичні одиниці. Також цікавим проєктом може стати створення учнями «словникових книжок», де вони самостійно малюватимуть ілюстрації до кожного нового слова, додаючи власні асоціативні образи, або створюватимуть власні історії, де будуть використовувати нові слова. Такі завдання не тільки зміцнюють лексичні навички, але й розвивають уяву та творчість учнів. Важливо, що подібні проєкти можуть бути виконані як індивідуально, так і в групах, що сприяє колективній роботі і навчанню через взаємодію з однолітками.

Інтеграція технологій в освітній процес може значно урізноманітнити методику навчання і зробити її більш цікавою для сучасних учнів. Наприклад, інтерактивні дошки дозволяють вчителю використовувати динамічні презентації з рухомими зображеннями, відео і звуковими ефектами, що підсилює асоціації і допомагає учням краще засвоювати нову лексику. Окрім цього, освітні додатки, такі як «Kahoot», «Quizlet» або інші платформи для вивчення лексики, дозволяють учням працювати з новими словами у вигляді гри, що сприяє більшій залученості і підвищує інтерес до предмета. Учні можуть виконувати завдання на планшетах або комп'ютерах, самостійно перевіряючи свої знання. Це дозволяє навчати дітей не тільки в класі, але й вдома, що є важливим аспектом сучасної освіти.

Метод асоціацій має великий потенціал не тільки у вивченні лексики, але й у засвоєнні інших мовленнєвих аспектів, таких як граматики або читання. Наприклад, для вивчення граматики можна використовувати кольорові асоціації, де певний колір символізує граматичні частини речення або різні граматичні категорії. Це допоможе учням краще розуміти і запам'ятовувати структуру речень, пов'язуючи кожен частину речення з конкретним кольором або образом. Окрім цього, під час читання можна використовувати асоціативні символи для визначення значення нових слів у тексті, що полегшить учням розуміння контексту і допоможе розвивати навички читання з розумінням.

Залучення батьків до процесу навчання є важливим кроком для

підвищення ефективності методики. Батьки можуть допомагати учням повторювати засвоєну лексику вдома, використовуючи ті ж асоціативні символи, що й у школі. Наприклад, вдома можна продовжувати використовувати флешкартки, слухати аудіозаписи або грати в ігри, які сприяють закріпленню нових слів. Також батьки можуть спостерігати за тим, як учні виконують інтерактивні завдання на планшетах або комп'ютерах, і допомагати їм у разі необхідності. Це дозволить учням закріплювати нові знання не тільки у школі, але й вдома, що сприятиме кращому запам'ятовуванню і підвищенню загальної успішності навчання.

Таким чином, вдосконалення методики через індивідуалізацію підходу, поступове ускладнення завдань, інтеграцію технологій та залучення батьків дозволить зробити процес навчання ще більш ефективним, цікавим та інтерактивним для учнів початкової школи.

Висновки до третього розділу

У третьому розділі було представлено результати практичного впровадження методики асоціативного навчання говоріння, заснованої на використанні зорових, слухових і тактильних символів. Основні висновки цього етапу дослідження включають:

- *Ефективність асоціативного методу підтверджена результатами практичної роботи.* Використання зорових матеріалів (флешкарток, інтерактивних зображень), слухових символів (звукових ефектів, аудіозаписів) і тактильних об'єктів (моделей предметів) сприяло створенню стійких асоціацій у свідомості учнів. Це полегшувало запам'ятовування нових лексичних одиниць і активне їх використання в мовленнєвих ситуаціях.

- *Роль інтерактивних вправ у підвищенні мотивації учнів до навчання.* Спостереження показали, що інтерактивні активності, такі як рольові ігри, вправи на відповідність ("Знайди пару"), ігри на побудову речень, сприяли створенню позитивного емоційного фону та зацікавленості учнів у процесі навчання.

- *Зростання впевненості учнів у мовленні.* Після впровадження методики учні продемонстрували значний прогрес у мовленнєвих навичках. Вони стали активніше брати участь у комунікативних завданнях, впевнено будували речення та виконували індивідуальні завдання, такі як опис зображень або створення коротких діалогів.

- *Прогрес у засвоєнні лексики.* Порівняння початкового рівня знань учнів із результатами після впровадження методики показало суттєве зростання кількості активно використовуваних слів і правильності їх застосування у мовленні. Учні не лише запам'ятали нові слова, а й навчилися використовувати їх у різних контекстах, що сприяло формуванню комунікативної компетентності.

- *Позитивний зворотний зв'язок.* Як учні, так і вчитель відзначили легкість і зацікавленість у процесі навчання. Учні із задоволенням виконували інтерактивні завдання, а вчитель підкреслив зручність використання асоціативного методу у роботі з молодшими школярами.

У процесі дослідження було впроваджено методику асоціативного навчання говоріння, що базується на використанні зорових, слухових і тактильних символів. Результати практичного застосування цього підходу показали його високу ефективність у засвоєнні лексичних одиниць та розвитку мовленнєвих навичок учнів початкової школи. Асоціативні символи полегшили запам'ятовування нових слів, дозволяючи учням активно використовувати їх у різних комунікативних ситуаціях.

Спостереження та аналіз зворотного зв'язку від учнів і вчителя підтвердили, що застосування інтерактивних вправ і рольових ігор підвищило мотивацію та зацікавленість учнів у навчальному процесі. Учні стали впевненішими в активному мовленні та демонстрували підвищену активність у виконанні завдань. Порівняння результатів до і після впровадження методики свідчить про суттєвий прогрес учнів у засвоєнні лексики та розвитку мовленнєвих навичок.

Таким чином, впровадження методики асоціативного навчання довело

свою ефективність у розвитку мовленнєвих навичок у молодших школярів. Результати показали, що цей підхід сприяє не лише засвоєнню лексики, а й формуванню впевненості у власних мовленнєвих здібностях. Методика може бути рекомендована для широкого застосування в навчанні англійської мови у початкових класах, зокрема для покращення комунікативної компетентності учнів.

ВИСНОВКИ

У випускній кваліфікаційній роботі було проведено всебічне дослідження застосування методу асоціативного навчання для формування навичок говоріння у молодших школярів. У процесі проведеного дослідження було вирішено всі поставлені завдання, що дало змогу підтвердити ефективність методу асоціативного навчання для розвитку мовленнєвих навичок молодших школярів на уроках англійської мови. Було детально охарактеризовано метод асоціацій, його теоретичні основи та особливості застосування у початковій школі. Аналіз літератури та попередніх досліджень підтвердив, що цей метод забезпечує створення стійких когнітивних зв'язків між новими словами та їх значеннями, полегшуючи запам'ятовування та використання лексики в комунікативних ситуаціях. Особливістю методу є його здатність залучати кілька сенсорних каналів одночасно, зокрема зорові, слухові та тактильні, що робить навчання більш цікавим і мотивуючим для дітей. Актуальність цієї теми зумовлена сучасними вимогами до ефективності освітнього процесу, де інтеграція інноваційних методів навчання є ключовим фактором підвищення якості освіти. Отримані результати дозволяють сформулювати низку важливих висновків.

Асоціативний метод навчання, заснований на створенні зв'язків між новими мовними одиницями та вже існуючим досвідом учнів, довів свою ефективність для молодших школярів. Його сутність полягає у використанні зорових, слухових і тактильних символів, які стимулюють різні види пам'яті та сприяють швидкому і тривалому запам'ятовуванню нової лексики.

У теоретичному аналізі встановлено, що такий підхід відповідає когнітивним та психологічним особливостям учнів молодшого шкільного віку, які вирізняються яскраво вираженим образним мисленням та схильністю до асоціативного сприйняття інформації. Зокрема, визначено, що цей підхід ефективно інтегрується у навчальний процес завдяки використанню багатоканального сприйняття, яке об'єднує візуальні, аудіальні та кінетичні

компоненти. Проаналізовано значення психологічних та фізіологічних особливостей молодших школярів, які полегшують впровадження асоціативного навчання у процес вивчення іноземної мови. Узагальнено, що метод асоціативного навчання забезпечує створення позитивної емоційної атмосфери в класі, що знижує тривожність учнів і підвищує їхню мотивацію до вивчення англійської мови.

Другий розділ роботи присвячено методичним аспектам застосування асоціативного методу. Розроблено структуру уроків англійської мови для початкової школи, які базуються на цьому підході. Виділено чотири ключові етапи роботи з новою лексикою: підготовка, презентація, закріплення та відтворення. Кожен із цих етапів сприяє поступовому засвоєнню мовленнєвих одиниць та їх інтеграції у мовленнєву практику учнів. Використання зорових символів, таких як флешкартки, яскраві ілюстрації та інтерактивні відеоролики, дозволяє створювати стійкі візуальні асоціації. Слухові символи, включно із записами звуків або музичних ритмів, забезпечують аудіальні асоціації, а тактильні символи, такі як реальні об'єкти чи моделі, додають фізичного виміру до засвоєння нової лексики.

У третьому розділі описано результати емпіричного дослідження, яке підтвердило ефективність асоціативного методу у формуванні мовленнєвих навичок у молодших школярів. Ця частина випускної кваліфікаційної роботи була спрямована на впровадження методу асоціативного навчання в умовах початкової школи. У ході дослідження було розроблено й реалізовано серію уроків англійської мови, на яких учням пропонували інтерактивні вправи, рольові ігри та завдання, що використовували асоціативні символи. Застосування цього підходу дозволило учням не лише швидше запам'ятовувати нові слова, але й активно використовувати їх у комунікативних ситуаціях. Наприклад, для засвоєння нової лексики учні працювали із флешкартками, слухали звуки, що асоціювалися зі словами, а також взаємодіяли з предметами, які відображали сенс нових слів. Такі підходи забезпечили залучення учнів до навчального процесу, активізацію їхньої уяви та асоціативного мислення, а

також розвиток мовленнєвої компетентності. Порівняльний аналіз результатів експериментальної та контрольної груп показав значне зростання рівня мовленнєвих навичок учнів, які навчалися із застосуванням асоціативного методу. Крім того, учні експериментальної групи продемонстрували вищий рівень мотивації до вивчення англійської мови та впевненість у своїх мовленнєвих здібностях. Зокрема, інтерактивні ігри та вправи, які поєднували зорові, слухові та тактильні стимули, створювали позитивний емоційний фон, знижували тривожність та сприяли підвищенню мотивації до навчання.

На основі отриманих результатів було розроблено рекомендації для вдосконалення методики. Вони передбачають поступове ускладнення вправ, врахування індивідуальних потреб учнів, а також активне використання сучасних технологій, таких як інтерактивні дошки та освітні додатки. Ці рекомендації дозволяють зробити уроки англійської мови ще більш інтерактивними, цікавими та ефективними. Спостереження та зворотний зв'язок підтвердили, що застосування асоціативного методу сприяє не лише кращому засвоєнню лексики, а й формуванню впевненості у власних мовленнєвих здібностях. Учитель відзначив, що учні стали демонструвати вищу активність і зацікавленість під час уроків, виконуючи завдання із задоволенням. У свою чергу, учні наголосили на легкості й цікавості процесу навчання, що підтвердило ефективність запропонованої методики.

Новизна роботи полягає у систематизації принципів асоціативного навчання, адаптованих до потреб молодших школярів у процесі навчання англійської мови. Результати дослідження підтверджують, що цей метод є універсальним інструментом, який може бути інтегрований як у традиційні навчальні середовища, так і в сучасні цифрові платформи.

Перспективи подальших досліджень охоплюють вивчення можливостей асоціативного методу у двомовному навчанні, інтеграцію його з технологіями доповненої та віртуальної реальності, а також дослідження його ефективності в умовах інклюзивної освіти.

Загалом, метод асоціативного навчання довів свою дієвість у контексті навчання молодших школярів. Його впровадження дозволяє значно підвищити якість засвоєння лексики, розвинути мовленнєві навички та створити позитивне ставлення до процесу вивчення іноземної мови. Отримані результати підтверджують перспективність цього методу для подальшого впровадження у практику навчання англійської мови у початковій школі.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Barker L. M. Under Discussion: Teaching Speaking and Listening: Care to Elaborate: Encouraging Students to Build on Others' Ideas. *The English Journal*. 2015. No. 104 (3). P. 97-100.
2. Chou M.-H. Speaking Anxiety and Strategy Use for Learning English as a Foreign Language in Full and Partial English-Medium Instruction Contexts. *TESOL Quarterly*. 2018. No. 52 (3). P. 611-633.
3. Kelly L. B., Ogden M. K., & Moses L. Collaborative Conversations: Speaking and Listening in the Primary Grades. *YC Young Children*. 2019. No. 74 (1). P. 30-37.
4. Kern N. Technology integrated English for Specific Purposes lessons: real-life language, tasks, and tools for professionals. *Innovations in learning technologies for English language teaching*; edited by G. Motteram. London: British Council, 2013. P. 98-103.
5. Papaevripidou M., Zacharia Z.C. Using Teachers' Inquiry-oriented Curriculum Materials as a Means to Examine their Pedagogical Design Capacity and Pedagogical Content Knowledge for Inquiry-based Learning, 2017.
6. What is the association method? URL: https://www.apraxia-kids.org/apraxia_kids_library/what-is-the-association-method/
7. Антюшко Д., Прус Е. Метод асоціативного мислення в освіті. *Вісник Київського національного торговельно-економічного університету*, № 5. 2018.
8. Бахтіярова Х. Ш., Арістова А.В., Волобуєва С.В. Інноваційні технології навчання: навч. посібн. для студ.вищих технічних навчальних закладів. Київ: НТУ, 2017. 172 с.
9. Безкоровайна О.В. Використання методу асоціативних символів у процесі навчання іноземної мови на початковому ступені. *Оновлення змісту, форм та методів навчання і виховання в закладах освіти*, 2015. Вип. 11. - С. 69-72
10. Браун П., Редігер Г., Макденіел М. Засіло в голові. *Наука успішного*

навчання. Київ: Наш формат, 2019. 240 с.

11. Бухбіндер В. А. Основи методики викладання іноземних мов. Вольф Абрамович Бухбіндер. Київ: Вища школа, 1986.

12. Головська І.В. Психолого-фізіологічні основи навчання англійської мови в початковій школі. *Вісник Житомирського державного університету імені Івана Франка. Педагогічні науки*. 2015. Вип. 3. С. 65-68. URL: <http://eprints.zu.edu.ua/18614/1/14.pdf>

13. Голуб Н., Горошкіна О. Асоціативний метод: до проблеми дидактичної номінації. *Вісник Глухівського національного педагогічного університету імені Олександра Довженка. Педагогічні науки*, 1 (51). 2023. С. 31-40.

14. Гораш К. В. Інновації в освіті. Нац. Акад. пед. наук України; гол. ред. В. Г. Кремінь. 2-е вид., допов. та перероб. Київ: Юрінком Інтер, 2021. С. 399-400.

15. Гунько С. В. Метод асоціативних символів – сучасний метод вивчення іноземної мови на початковому етапі. С. В. Гунько *Науковий вісник Волинського національного університету імені Лесі Українки*. 2010. №8. С. 319-329.

16. Гунько С. Граючись учимось. Англійська мова: Програма та методичні рекомендації. С. Гунько, Л. Гусак, З. Лещенко. Київ: Редакції газет дошкільної та початкової освіти, 2013. 88 с.

17. Гусак Л. Є. Аспекти асоціативного навчання в педагогічній спадщині Яна Амоса Коменського. Л. Є. Гусак. Зб. наук. пр. Уман. держ. пед. ун-ту ім. П. Тичини [Ред. кол.: М. Т. Мартинюк (голов. ред.) та ін.]. Умань: ПП Жовтий О.О., 2012. Ч. 3. С. 58-65.

18. Гусак Л. Є. Застосування методу асоціативних символів в процесі вивчення англійського лексичного матеріалу. Л. Є. Гусак. *Наук. вісн. Волин. нац. ун-ту ім. Лесі Українки. Сер. "Педагогічні науки"*. 2011. № 17. С. 15-19.

19. Гусак Л. Є. Мнемічна діяльність молодших школярів у процесі їх асоціативного навчання іноземної мови. Л. Є. Гусак. *Вісн. Харк. держ. акад.*

культури. Відп. ред. В. М. Шейко. Х.: ХДАК, 2013. С. 242-249.

20. Гусак Л. Є. Підготовка студентів до асоціативного навчання іноземних мов молодших школярів: змістова складова. Л. Є. Гусак. Вісник Черкас. нац. ун-ту імені Б. Хмельницького. Сер. "Педагогічні науки". № 40(293). Черкаси, 2013. С. 32-36.

21. Гусак Л. Є. Психологічні особливості асоціативного засвоєння англomовного матеріалу молодшими школярами. Л. Є. Гусак. *Наук. записки Вінниць. держ. пед. ун-ту ім. М. Коцюбинського. Сер. "Педагогіка і 327 психологія"* [Ред. кол.: В. І. Шахов (голов. ред.) та ін.]. Вінниця: ТОВ фірма "Планер", 2011. Вип. 35. С. 72-77.

22. Гусак Л. Є. Психологічні передумови асоціативного навчання іноземної мови учнів першого класу. Л. Є. Гусак. *Психолого-педагогічні проблеми сільської школи* : зб. наук. пр. Уман. держ. пед. ун-ту ім. П. Тичини [Ред. кол.: Н. С. Побірченко (голов. ред.) та ін.]. Умань: ПП Жовтий О.О., 2012. Вип. 43, ч. 2. С. 119-128.

23. Гусак Л. Є. Роль пізнавальних процесів в асоціативному навчанні іноземних мов молодших школярів. Л. Є. Гусак. *Гуманіт. вісн. ДВНЗ "Переяслав-Хмельн. держ. пед. ун-т ім. Г. Сковороди". Дод. 2 до Вип. 31: "Проблеми емпіричних досліджень у психології"*. К.: Гнозис, 2013. 548 с. С. 113-119.

24. Гусак Л. Підготовка майбутніх учителів до асоціативного навчання іноземних мов учнів початкової школи: монографія; за ред. Петра Гусака. Луцьк: Вежа-Друк, 2014. 364 с.

25. Гусак Л. Психолінгвістичні аспекти асоціативного навчання іноземних мов. *Актуальні питання іноземної філології*. 2015. № 2. С. 59-66.

26. Гусак Л.Є. Мнемічна діяльність молодших школярів у процесі їх асоціативного навчання іноземної мови. Л.Є. Гусак. *Науковий вісник*. 2013. № 39. С. 150-158.

27. Дичківська І. М. Інноваційні педагогічні технології: 2-ге вид., допов. Київ: Академвидав, 2012. 352 с.

28. Дубяга С.М. Педагогічні технології в початковій школі : навчально-методичний посібник. Мелітополь: Видавництво МДПУ ім. Б. Хмельницького, 2015. 160 с.

29. Інноваційні освітні технології в Новій українській школі: монографія / за ред. проф. О.Б. Будник. Івано-Франківськ: Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника, 2021. 100 с.

30. Казаку Я. О. Навчання лексичного матеріалу англійської мови за допомогою асоціативного методу. Я. О. Казаку, Н. Д. Соловійова Актуальні питання філології і методики викладання мов: зб. матер. Всеукр. наук.-практ. інтернет-конф., 26-27 квітня 2018 р., м. Кривий Ріг; редкол.: С. І. Ковпик (голова), С. М. Амеліна, В. А. Гаманюк, Н. П. Тропіна, О. Б. Каневська (відп. ред.), О. І. Гамалі, Н. Д. Соловійова. Кривий Ріг, 2018. С. 202-206.

31. Косяненко, Д.Е. Психолого-педагогічні основи навчання іноземної мови дітей молодшого шкільного віку: робота на здобуття кваліфікаційного ступеня бакалавр; спец.: 035 Філологія (германські мови та літератури (переклад включно). Д.Е. Косяненко; наук. керівник А.Д. Чепелюк. Суми: СумДУ, 2020. 31 с.

32. Котило А. О. Метод асоціативних символів як інноваційний метод ефективного засвоєння англійського лексичного матеріалу. *Педагогічні науки*. Вип. 101. 2023. С. 90-97.

33. Куріч М. Використання інтерактивних технологій на уроках іноземної мови. *Нова педагогічна думка: науково-методичний журнал*. 2013. № 2. С. 80-83.

34. Лиходід А.В. Арт-технології як опора у формуванні мовних та мовленнєвих умінь і навичок [Текст]: робота на здобуття кваліфікаційного ступеня бакалавра; спец.: 035 Філологія. А.В. Лиходід; наук. керівник О.М. Медвідь. Суми: СумДУ, 2020. 32 с.

35. Лобачова І. Мнемотехнічні асоціації в навчанні англійської мови майбутніх вчителів початкових класів. *Збірник матеріалів Міжнародної науково-практичної онлайн-конференції «Модернізація освітнього середовища:*

проблеми та перспективи в контексті євроінтеграції». Івано-Франківськ, 2022. С. 100-105.

36. Малаховська Я. І., Шелудченко С. Б. Асоціативна методика навчання іноземної мови (англійської) в інклюзивному освітньому середовищі 1-2 класів. *Пріоритети германської та романської філології: збірник матеріалів*. Луцьк: ВНУ імені Лесі Українки, 2021. С. 58-61.

37. Мандражи О. А. Один з підходів до вивчення нових слів англійської мови через мнемонічні асоціації. *Міжнародний періодичний збірник наукових праць за загальною редакцією проф. В. П. Бабича, проф. Л. С. Рибалко, проф. Штефан Л. А.* Харків, 2021. С. 187-190.

38. Методика навчання іноземних мов і культур: теорія і практика: [підручник для студ. лінгв. ун-тів і фак. ін. мов вищ. навч. закладів] Бігич О. Б., Бориско Н. Ф., Борецька Г. Е. та ін.; під загальн. ред. С. Ю. Ніколаєвої. Київ: Ленвіт, 2013. 590 с.

39. Нікітченко О. С., Тарасова О. А. Формування навичок критичного мислення на уроках іноземної мови : навчально-практичний посібник. Харків: «Друкарня Мадрид», 2017. 104 с.

40. Нова українська школа: poradnik dla vchytelja; za zag. red. Bibik N. M. K.: TOB «Vydavnychij dim «Plyady», 2017. 206 s.

41. Психологія мовлення і психолінгвістика: навч. посібник для студентів вищих навчальних закладів. Л. О. Калмикова, Г. В. Калмиков, І. М. Лапшина, Н. В. Харченко; за заг. ред. Л. О. Калмикової Київ: ПереяславХмельницький педагогічний інститут, в-во «Фенікс», 2008. 245 с.

42. Редько В.Г. Лінгводидактичні засади навчання іноземної мови учнів початкової школи. К.: Генеза, 2007. 135 с.

43. Роман С.В. Методика навчання англійської мови у початковій школі: навчальний посібник. С.В. Роман. Київ: Ленвіт, 2009. 216 с.

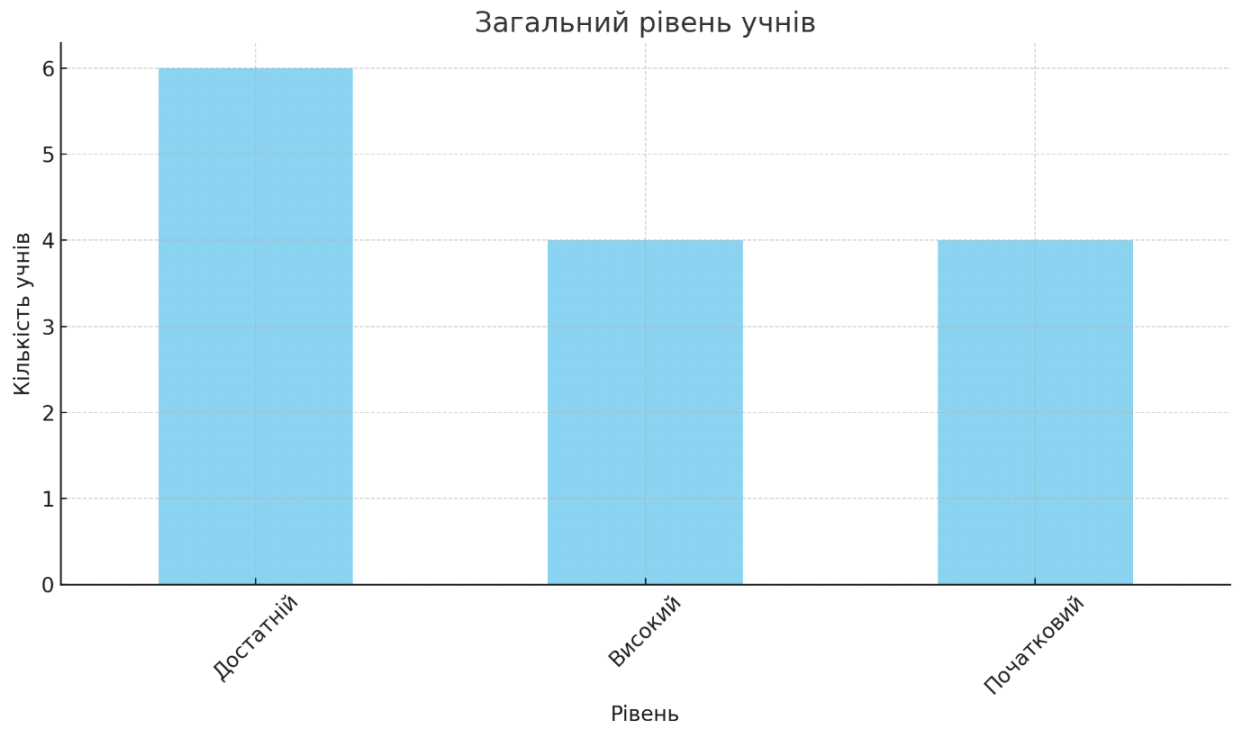
44. Романюк І. Упровадження інноваційної освітньої діяльності у навчальному закладі. *Практика управління закладом освіти*. 2016. № 2. С. 23-33.

45. Савченко О. Я. Дидактика початкової школи. Київ: Генеза, 1999. 368 с.
46. Сітнікова Д. Р. Використання асоціативного методу навчання англійської мови у закладах дошкільної освіти. *Актуальні проблеми педагогічної науки: досвід та перспективи. Матеріали науково-практичної конференції (м. Одеса, 26-27 березня 2021 р.)*. Херсон: Видавництво «Молодий вчений», 2021. 124 с.
47. Смоліна С.В. Методика формування іншомовної лексичної компетенції. *Іноземні мови*. 2010. № 4. С. 16-23.
48. Сьюйва В. О. Ефективність застосування методу асоціативних символів на уроках англійської мови у початковій школі. *Збірник матеріалів конференції «Актуальні проблеми іншомовної комунікації: лінгвістичні, методичні та соціально-психологічні аспекти»*. Луцьк, 2021. С. 64-66.
49. Телячук В., Лесіна О. Інноваційні технології навчання в початковій школі. Вінниця: Освіта, 2014. 154 с.
50. Шевченко С.І. Методика навчання англійської мови у початковій школі: навчальний посібник. Ніжин: Видавництво НДУ імені М. Гоголя, 2010. 155 с.
51. Шелудченко С. Б., Малаховська Я. І. Асоціативна методика навчання іноземної мови (англійської) в інклюзивному освітньому середовищі 1-2 класів. *Академічні студії. Серія «Педагогіка»*, 2(4), 2022. С. 222-229.

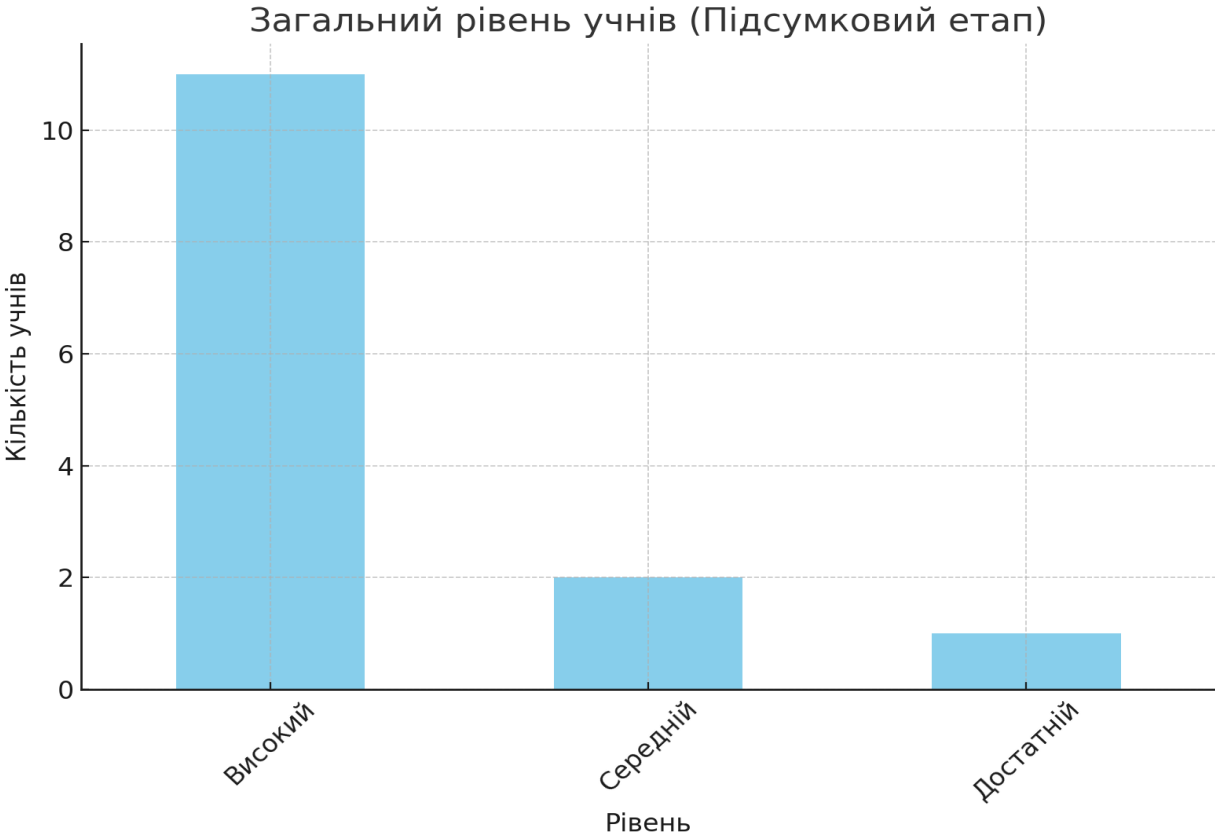
ДОДАТКИ

ДОДАТОК А

Результати констатувального етапу дослідження

Результати підсумкового етапу дослідження

ДОДАТОК В**Підбірка вправ на основі асоціативного методу***1. Гра "Словесні пари"*

- Ціль: Закріплення нових лексичних одиниць через асоціації.
- Опис: Учні отримують набір карток, на яких зображені предмети, і відповідний набір карток зі словами. Їм потрібно знайти пари: зображення + слово. Наприклад, картка із зображенням яблука має відповідати слову "apple."
 - Варіант: Можна додати зорові й слухові підказки, наприклад, учні можуть почути звук яблука або його відкушування.

2. Гра "Знайди і назви"

- Ціль: Формування асоціацій між об'єктами та їхніми назвами.
- Опис: На дошці або столі розкладаються предмети або їх моделі (фрукти, іграшки, шкільне приладдя тощо). Учні мають підходити до столу, обирати предмет і називати його англійською. Наприклад, учень бере іграшковий банан і каже: "This is a banana."
 - Тактильний елемент: Учні можуть торкатися предметів, щоб краще запам'ятати їхні назви.

3. Вправа "Асоціативний ланцюжок"

- Ціль: Розвиток мовленнєвих навичок та розширення словникового запасу.
- Опис: Вчитель починає з одного слова, наприклад, "apple." Кожен учень додає до нього асоціацію та відповідне слово, наприклад, "apple – red – tomato – salad." Учні пояснюють, чому вони обрали ту чи іншу асоціацію.

4. Гра "Звукові асоціації"

- Ціль: Закріплення лексичних одиниць через слухові образи.
- Опис: Вчитель включає звукові ефекти (наприклад, звук гавкання, нявкання, шум води), а учні мають вгадати, що це за звук, і назвати слово англійською. Наприклад, після звуку гавкання учень каже: "It's a dog."

5. Гра "Створи речення"

- Ціль: Формування навичок побудови речень.

- **Опис:** Учні отримують набір флешкарток зі словами або зображеннями. Завдання полягає у створенні речення, використовуючи мінімум дві картки. Наприклад, учень отримав картки з зображенням яблука та хлопчика і каже: "The boy is eating an apple."

- **Інтерактив:** Учні можуть працювати в парах або малих групах, обговорюючи свої варіанти.

6. Вправа "Чарівний мішок"

- **Ціль:** Розвиток тактильних і мовленнєвих навичок.
- **Опис:** У мішку заховані різні предмети. Учні по черзі дістають предмет, не дивлячись на нього, і намагаються вгадати, що це, використовуючи англійську лексику. Після цього учень називає слово вголос: "This is a pencil."

7. Вправа "Відео опис"

- **Ціль:** Розвиток навичок опису та використання нової лексики.
- **Опис:** Учням демонструється короткий відеоролик (без звуку) із діями або об'єктами, наприклад, відео про тварин чи фрукти. Учні повинні описати, що відбувається у відео, використовуючи вивчені слова. Наприклад, після перегляду учень каже: "I see a dog running."

8. Гра "Вгадай об'єкт"

- **Ціль:** Розвиток вміння описувати об'єкти.
- **Опис:** Один учень обирає предмет (зображення або реальний об'єкт) і описує його іншими словами без називання самого слова. Інші учні повинні вгадати, що це за предмет. Наприклад: "It's red, it's round, and you can eat it" (відповідь: "apple").